...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

45-дахи жэлээ гарана.

Буряад Үнэн

№ 236 (11834)
1968 оной октябриин 6, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

...й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Мүнөөдэр—багшанарай һайндэр

Эдэ үхибүүд яаһан баяртайнууд бэ! Шэнхинээтэ хүгжэм доро шэнэ хатар сээжэлдэбэ ха юм. Багшань — Буряадай АССР-эй габьяата артист Ф. С. Иванов... Нэгэдэхи интернат һургуули эдир үетэниие эстетикын талаар хүмүүжүүлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулдаг.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Алдарта ойн хүндэлэлдэ

...ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай Химнын совхозой Бургаастайн фермын түрүү һаалишад Ц. Базарова (зүүн гарһаа), Б. Чул...ова.

А. БОРИСОВАЙ фото.

ЖЭЛЭЙ ДҮРБЭН САГТА—ҺҮ ЕХЭЭР ҺААХА

Сэлэнгын аймагай Химнын совхозой Бургаастайн фермын һаалишад 9 һарада үнеэн бүриһөө 2305 килограмм һү һааба. Тэрэ тоодо зунай дүрбэн һарада—1162 килограмм. Фермын түрүү һаалишан Нина Цыденжапова үнгэрһэн юһэ һарада үнеэн бүриһөө 3037 килограмм һү абажа шадаа. Энэ коллектив бүри сентябрь һарада һү һааха, гүрэндэ тушааха бүхэли жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн. Эдэнэр ерэхэ үбэлдөө зунайхиһаа дутуугүй һү һааха зорилготой.

ЗУНДАА, ҮБЭЛДӨӨШЬЕ—жэлэй дүрбэн сагта үнеэдэй һү шэмэ хожороонгүй, хүсэдөөр абадаг һаалишад, малшадай тоодо Бургаастайн фермын коллектив ороно. Энэ фермынхид жэлһээ жэлдэ амжалтатайгаар ажаллажа, үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлжэ шадана. Хэрбээ хоёр жэлэй урда тээ үнеэн бүриһөө һааһан һүниинь хоёр мянган килограммда хүрэдэггүй байгаа һаа, мүнөө хэлэ үлүүлэнхэй. 1966 ондо эдэнэр үнеэн бүриһөө арайхан гэжэ хоёр мянгаад литр һү һааһан байбал, нёдондо тэрэнь 2200 гаран килограммда хүрэһэн. Харин байгша оной 9 һарын дүнгөөр түс фермын коллектив үнеэн бүриһөө 2305 килограмм һү һаанхай. Энээнэй 1162 килограммынь зунай дүрбэн һарада абтаа.

ФЕРМЫН түрүү һаалишад бүри ехэ амжалтатай. Залуу коммунист эхэнэр, аймагай Соведэй депутат Нина Цыденжапова зунай һарануудта үнеэн бүриһөө 1634 килограмм һү һаажа, бултанһаа түрүүлжэ гараа. Ажалша бэрхэ, шадабари дүршэл ехэтэй энэ һаалишан һү һааха жэлэйнгээ түсэб бүри июль һарада дүүргэжэ һэн. Мүнөө жэлэй үнгэрһэн юһэн һарада тэрэ үнеэн бүриһөө 3037 килограмм һү абаад, аймаг дотороо эрхимлэгшэдэй нэгэниинь болонхой. Мүн һаалишад Цырма Базарова, Жамсаран Тубанов, Цырьма Шойненова гэгшэд энэ үедэ үнеэн бүриһөө 2300 гаран килограмм һү һаагаад байна.

Байгша ондо энэ фермын малшад яажа иимэ амжалта туйлаа гээшэб? Нэн түрүүн тэдэнэр үбэлэй, хабарай һарануудта үнеэдээ һайса эдеэлүүлжэ, зуидаа үдэр һүнигүй тэдэнээ адуулжа, өөһэд хоорондоо мүрысэжэ ажаллаа ха юм. Эндэ фермые даагша—КПСС-эй үнинэй гэшүүн, хори гаран жэлдэ һаалишанаар ажаллаһан Долгор Очировна Цыдыповагай аша габьяа ехэ. Үхэр малаа тэжээлээр таһалдуулхагүй, үнеэдээ саг соонь һайнаар һааха, нэгэшье үнеэ һубайруулхагүйе тэрэ хүсэжэ ябадаг юм. Залуу һаалишадта али болохоор туһалха, түрүүшүүлые урмашуулха, ажалай журам алдадаг эонтой тэмсэхэ гээшэ фермые даагшын үдэр бүриин хэрэг болонхой.

Үбэлдөө, хабартаа—үнеэдэй түлэг туғаллажа байхада фермын малшад оролдосотойгоор ажаллаа. Үнеэдтэ силос, таряа талханай зүйл эдюулхын хажуугаар гидролизно аргаар бүйлүүлһэн һолоомоор таһалдуулаагүй. Зунай бэлшээриин хаһын хүрэжэ ерэхэдэ тэдэнэр Харганаагай, Эрхирэгэй һаалишад, малшадай үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, ехэ һүнэй түлөө мүрысөөндэ жагсаа һэн. Майн һүүл багаар малаа хагда һайнтай Бургаастайн эхиндэ түхеэрэгдэһэн зуһаландаа нүүлгэжэ, үдэр һүнигүй бэлшээжэ орөо. Мал адуулагша Борис Цыденжапов үнеэдээ үдэр бүри үзүүр ногоондо бэлшээхые оролдоо. Тиигэжэ «үнеэдэй һүн—хэлэн дээрэ» гэһэн эрилтые тэдэнэр дүүргэжэ шадаа бшуу.

Бургаастайн фермын һаалишадай үшөө нэгэ һайн талань юуб гэхэдэ, эндэ үнеэдээ һайнаар һаадаг заншалтай. Жэлэй дүрбэн сагта эдэнэр үнеэдээ сүүдхэ соо гурба дахин һаадаг гуримтай. һая туғаллаһан, мүн түрүүшынхеэ түрэһэн гунжан үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һааха үдэрэй тусхай гурим эндэ тогтоогдонхой. Тиимэ үнеэд заабол сүүдхэдөө дүрбэ һаагдадаг байха юм. Энэ гуримые фермын түрүү һаалишад илангаяа наринаар баримталдаг. Иигэжэ «үнеэдэй һүн—һаалишадай гарта» гэдэг заншалта ёһо гурим эндэ бэелүүлэгдэнэ гээшэ.

һүүлэй хэдэн жэлэй туршада энэ фермэдэ үнеэд һубай гарахаяа болинхой. Жэл бүри зуун үнеэн бүриһөө зуу гаран туғал абтана. Энэнь жэлэй дүрбэн сагта һаали дүүрэн байлгаха хэрэгтэ ехээр нүлөөлһэниинь элитэ. Фермын техник-үрэжүүлэгшэ Дарима Помажапова ототой болоһон үнеэдые тэрэ доронь үрэжүүлдэг. Фермын дэргэдэ искусственна үрэжүүлгын пункт зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Эндэ бухануудые барихаяа үнинэй болёо.

Фермын коллектив хүгшэрһэн үнеэдээ һайн малаар һэлгэхэ хэрэгтэ анхарал ехээр табидаг. Хожомоо фермэдэ үлөөгдэхэ малаа бүри туғал байхаһаань танижа, шэлэжэ абадаг гуримтай. Тиигэжэ шэлэһэн малаа фермэһээ холодуулдаггүй. Үбэлдөө тиимэ эмэ бурууннуудаа, хашарагуудаа уяанда байлгажа, зоотехническэ рационой ёһоор эдеэлүүлжэ захалаа. Иимэ һайн харууһалга, эдеэлүүлгэдэ байһан залуу малынь бэе хүсэжэ үрэжүүлэгдэнэ, томо үнеэдһээ өөрэгүйгөөр бэежэжэ туғаллана, шадабаритай бэрхэ һаалишанда даалгагдахадаа, тэдэнь түрүүшынгээ үдэрһөө һү ехэтэй байна.

Мүнөө фермын коллектив үбэлжэлгын үедэ үнеэдэйнгээ һү шэмэ алдахагүйн тула үбэлэйнгөө байра сэбэрлэнэ, дулаална, тэжээл бүйлүүлхэ байраяа, түхеэрэлгээ бэлдэнэ.

— Ноябрь һараһаа захалжа үнеэднай олоороо туғаллаха. Ерэхэ үбэлжэлгын үедэ зунайхиһаа дутуугүй һү һааха зорилготойбди,—гэжэ фермые даагша мэдүүлбэ.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

Загарайн № 62 һунгуулиин округһоо ...ай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые бүридхэлдэ абаһан тухай

МЭДЭЭСЭЛ

...й АССР-эй Верховно депутадые һунгаха һун...8 оной октябриин 20-до № 62 һунгуулиин ок...эргэгдэхэнь. «Бурятце... трестын Загарайн ба...териалнуудай участогай ...шэд ба алба хаагшадай, ...үдөө ажахын үйлэдбэ...влениин хүдэлмэрилэг...ллективэй һунгалтын ...глаануud дээрэ Буряа...-эй Верховно Соведэй кандидадаар нүхэр Ле...димирович Власов, 1929 ...һэн, КПСС-эй гэшүүн, Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министр дэбжүүлэгдэбэ.

«Буряадай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй» 55-дахи статьягай үндэһөөр Загарайн № 62 округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр Власов Леонтий Владимировичые бүридхэлдэ абаха гэжэ һунгуулиин Окружной комисси тогтообо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Загарайн Окружной һунгуулиин комисси.

...овет-Чехословак коммюнике

...оной октябриин 3—4-дэ ...ловак хэлсээнүүд Моск...

...эй ЦК-гай Генеральна ... нүхэр Л. И. Брежнев, ... ЦК-гай Политбюрогой ...СССР-эй Министрнүүдэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. ...КПСС-эй ЦК-гай Полит...гэшүүн, СССР-эй Вер...ведэй Президиумэй Тү...нүхэр Н. В. Подгорный ...талаһаа хэлсээнүүдтэ ха...

...вакиин талаһаа Чехо... Коммунис партиин ЦК-...дэхи секретарь нүхэр ... КПЧ-гэй ЦК-гай Пре...гэшүүн, ЧССР-эй Пра...вын Түрүүлэгшэ нүхэр ... КПЧ-гэй ЦК-гай Пре...гэшүүн. Словакиин Ком...ртиин ЦК-гай Нэгэдэхи ... нүхэр Г. Гусак гэгшэд

... ЧССР хоёрой хоорондо...саанай хүгжэлтын асуу...хаража үзэгдөө. Тиссэ ...рэхи Чиернэ хотодо бо...залгын, Братиславадахи ...дүнгүүд болоһон доку... соо заагдаһан гол ёһо...ндэһэ болгон, СССР-эй, ...делегацинуудай байгша ...стын 23—26-да Москва...аһан хэлсээнүүд ба хэм...ганууды дүүргэхэ хэ...о анхарал хандуулагдаа, ... ниитэ-политическэ ажа...тримшуулан заһаруулха, ... Союзтай, мүн бусад со...ронуудтай Чехословакиин ...саагаа хүгжөөхынь ту...ажэ ябуулганууд гол ...үүри болгогдохо гэжэ ...ин лаблагдаа.

...элсээнүүдые дүүргэхын ...ословакида ябуулагдажа ...дорхой хэмжээнүүд, мүн ...эр саашадаа хэгдэхэ хү...ушаа бодомжонуудаа Че...иин делегаци КПСС-эй ... делегацида мэдээсээ. ... ЦК, ЧССР-эй прави... Москвада ойлголсоһоноо ...н тула али бүхы хэмжээ...абаха Коммунис партиин ...хы үүргэ дээшэлүүлхэ ...о гаргаха, социализмда ...эснүүдтэ эсэргүү тэмсэ...адхаха, олониитэдэ зо...даг информациин хэрэг...е социализмын аша туһа...рюулхын тула шухала ...баха партийна ба гүрэнэй ...та пролетарска интерна...лын, марксизм-ленинизм...-ёһонуудые баримталдаг ... табижа бэхижүүлхэ бай... ЧССР-эй делегаци мэдүүл...

...ада баталагдаһан хэлсээ...баримталан, орон, парти ...байдалаа хэм гуримдань оруулха хүсэлэнтэй түсэбүүдээ бэелүүлхэдэнь чехословак нүхэдтэ али бүхы туһа хүргэхөөр бэлэн байһанаа КПСС-эй ЦК-гай делегаци лаблан мэдүүлээ.

ЧССР-эй газар дээрэ союзна сэрэгүүдэй байлгада хабаатай асуудал хэлсээнэй үедэ хаража үзэгдөө. Чехословакида союзна сэрэгүүдэй саг зуура байха тухай договорые правительстванууднай хаража үзэхэ, баталха гэжэ хоёр тала хэлсээ. Москвада энэ оной августын 23—26-да болоһон хэлсээнэй документнүүдтэй зохилдуулан, бусад сэрэгүүд удаа дараалан гаргагдаха байха.

Хоёр ороной аха дүүгэй холбоое, эбдэршэгүй хани барисаае батадхаха, эдэнэй хоорондо экономическа, культурна ба бусад һалбаринуудай талаар бүрин түгэс, үрэ ехэтэй харилсаа холбоо хүгжөөхэ, гэрэшэлэн заншалта хани холбоотой городууд болон областьнуудай хоорондохи харилсаае бэхижүүлхэ зорилгонуудые Советскэ Союзай, Чехословакиин делегацинууд зүбшэн хэлсээ.

Уласхоорондын эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха шухалын шухала зорилгонууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Социалис хани нэгэдэлээ бэхижүүлхэ, империалис гүрэнүүдэй политикада эсэргүүсэн амжалтатайгаар тэмсэхын тула хамтаараа хараалһан гадаадын политическэ хараа шэглэлээ шууд бэелүүлхээр шиидэнхэй байһанаа хоёр тала лаблаа. Тиихэдээ Баруун Германиин үһөө нэхэхэ эрмэлзэлгэ гаргагшадай замда найдамтай хаалта байгуулха, тэмсэжэ байгаа вьетнам арадта үрэ ехэтэй туһаламжа үзүүлхэ, Дүтын Зүүн зүгтэ зээрхэг түримхэй ябуулга хэжэ байһан империалистнуудай амыень татаха хэмжээ абаха гээшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно гэжэ тоолоо.

Хани ёһоной бүтэмжэтэй харилсаа холбооной орпон байдалда хэлсээн болоһон байна.

Иранай шахиншах Мохаммед Реза Пехлевиин Советскэ Союзда байһан тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар ерэһэн Иранай шахиншах Мохаммед Реза Пехлеви, Иранай шахини Фарах Пехлеви гэгшэд 1968 оной сентябриин 24-һөө октябриин 4 хүрэтэр Советскэ Союзда албанай хэрэгээр айлшалаа.

Иранай шахиншах, тэрэнтэй суг ябаһан хүнүүд Советскэ Союзда байха үедөө Москваһаа гадна, Хабаровск, Владивосток, Новосибирск, Ереван, Тбилиси хотонуудта хүрэһэн байна. Тэдэнэр совет арадай ажабайдалтай, экономико ба соёл культурын, промышленностиин, эрдэм наукын талаар туйлаһан ехэ амжалтануудтай танилсаа. Иранай айлшадые хаа хаанагүй үнэн зүрхэнһөө, хани халуунаар угтажа, иран арадта совет арадай хани ёһоор хандадаг байһые гэршэлээ.

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин Иранай шахиншахтай хэлсээнүүдые хээ.

Эдэ хэлсээнүүдэй үедэ хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар һанал бодолоо һайнаар мэдэлсэжэ, мүн уласхоорондын шухала асуудаар хөөрэлдэһэн байна.

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, тэрэнэй тоодо ООН-ой Уставай гол ёһонуудые үндэһэ болгон, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациие бэхижүүлхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэ шухала гэжэ хоёр талаһаа этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Советскэ Союз Иран хоёрой хоорондохи экономическа харилсаанай асуудалнуудта онсо анхарал хандуулан, хоёр ороной хоорондо баталагдаһан экономическа хэлсээнүүдэй амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байһаниие тэмдэглэбэд. Экономическа харилсаагаа саашадань улам хүгжөөжэ, хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай холбооe бүри үргэдхэхэ зорилготой экономическа харилсаанай талаар совет-иранай саг үргэлжын комисси хоёр гүрэнэй түсэблэдэг органуудай түлөөлэгшэдые хабаадуулан, хоёр ороной байгаалиин баялигай, бусад экономическа ба техническэ арга боломжонуудай бүри ехээр ашаглагдаха байһые хараада абажа, экономическа харилсаанай, худалдаа наймаанай холбооной саашанхи арга боломжые тодорхойлхо ёһотой гэжэ шиидхэгдээ.

Бүрин сүлөө, тэгшэ эрхээ харилсан хүндэлхэ, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэлсэһэнэй үндэһөөр, хоёр ороной хоорондохи харилсаае саашадань хүгжөөхөөр эрид шууд шиидэнхэй байһанаа хоёр тала мэдүүлбэ.

Иранай национальна экономикые хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ түсэбүүд, мүн энэ талаар туйлагдаһан амжалтанууд тухайда шахиншах хэлсээнүүдэй үедэ хөөрөө. Совет хүтэлбэрилэгшэд Совет Социалис Республикануудай Союзай арадай ажахые хүгжөөлгөөр туйлагдаһан амжалтанууд тухай хөөрэбэ. Хоёр талын эдэ мэдээсэлнүүд һонирхогдон угтагдаа.

Гүрэнэй ажал ябуулагшадай хоорондоо албанай хэрэгээр айлшалалсаха, хэлсээ хэхэ гээшэ СССР Иран хоёрой хоорондохи харилсаа холбоо, хани барисаа бэхижүүлгэдэ туһа дүхэм болоно гэжэ хоёр талын адляар ойлгодог байһаниинь элирхэйлэгдээ.

Совет Социалис Республикануудай Союзда Иранай шахиншахай айлшаар ерэһэн ушар хоёр ороной хоорондохи харилсаае саашадань хүгжөөхэ замдахи шэнэ алхам болоо.

Совет хүтэлбэрилэгшэдэй, Правительствын, Совет Социалис Республикануудай Союзай арадай зүгһөө Иранай хүтэлбэрилэгшэдые, тэдэнтэй суг ябаһан хүнүүдые хани халуунаар, баяртайгаар угтаһанайнь түлөө Иранай шахиншах ба шахини баясхалан хүргэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорные албанай хэрэгээр Иран ошохыень Иранай шахиншах уриба. Энэ уряал баяртайгаар угтагдаа. Аяншалгын үдэр хожом тодорхойлогдохо.

КПЧ-гэй ЦК-гай делегаци мордобо

КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Дубчек, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Правительствын Түрүүлэгшэ нүхэр О. Черник, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Словакиин КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Г. Гусак гэгшэдһээ бүридэһэн КПЧ-гэй ЦК-гай делегаци орондоо бусахаяа Москваһаа октябриин 4-дэ мордоо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр К. Ф. Катушев, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша нүхэр К. В. Русаков гэгшэд Внуковска аэродром дээрэ энэ делегациие үдэшэбэ.

ЧССР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд нүхэр В. Коуцкий болон Чехословакиин посольствын хүдэлмэрилэгшэд үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

(ТАСС).

ВЦСПС-эй Президиумдэ

АРАДАЙ АЖАХЫН ТҮСЭБЭЙ ПРОЕКТ ҺАЙШААГДАБА

1969 ондо ороной арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй проект тухай СССР-эй Госпланай элидхэлые ВЦСПС-эй Президиум октябриин 4-дэ зүбшэн хэлсээ. СССР-эй Госпланай Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **А. А. Горегляд** элидхэл хэбэ. Ороной экономикые саашадань хүгжөөхэ, совет арадай байдал улам һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалһан арадай ажахын түсэбэй гол шэглэлнүүд тухай мэдээсээ.

ВЦСПС-эй Президиумэй гэшүүд, профсоюзуудай Центральна Комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, ВЦСПС-эй таһагуудые даагшад элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

1969 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй проект ВЦСПС-эй Президиумээр һайшаагдаад, зүбшэн хэлсэлгын үедэ ороһон дурадхалнууд болон ажаглалтануудые СССР-эй Госпланай хараадаа абахыень гуйба.

Поляк ханинар Москвада

СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар Советскэ Союзда албанай хэрэгээр ерэһэн ПНР-эй Сеймын маршал Чеслав Выцех толгойлогшотой Польшын Арадай Республикын Сеймын делегаци октябриин 4-дэ Москвагаас гүйсэдкомдо ошоо.

Польшоһоо ерэһэн нүхэд Москвагай үзэсхэлэн һайхан юумэнүүдтэй танилсаба. Эдэнэр ниислэлэй баруун-урда зүгтэхи байрын шэнэ кварталнуудта ошожо, гол үйлсэнүүдээрнь аяншалаа, метрополитенэй станцинуудые, замбуулиниие шэнжэлэгшэдэй монумент, Останкинай телевизионно башни хараа.

ЭРХИМЭЭР ХҮДЭЛХЭ, ЭРДЭМЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Багшанарай үдэр—манай ороной бүхы арадай, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр мүн. Энэ һайндэр дүрбэдэхи жэлээ тэмдэглэгдэжэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан, туйлаһан амжалта, үшөө шиидхэгдээгүй шухала асуудалнууд тушаа хөөрэе.

Совет засагай үедэ манай Буряадай республика дотор, хэнэйшье мэдэхээр, угаа ехэ хубилалта болоо. Илангаяа соёл культурын байгуулалта, арадай гэгээрэлэй хүгжэлтые хараад үзэхэдэ, үнэн зүрхэнһөө баясамаар, омогорхомооршье.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха тухай декрет Арадай Комиссарнуудай Совет гаргажа, тэрэниiень В. И. Ленин 1919 оной декабриин 26-да гараа табижа баталһан бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо хүнүүд бүгэдөөрөө һуралсажа захалаа. 1929 ондо манай республикын хүн зоной 31 процентнь, 1931 ондо—43,4 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэ болоһон һаа, харин мүнөө болоходо манда үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүн гэжэ огто байхагүй. Энэ — арадай гэгээрэлэй угаа ехэ урагшатайгаар һалбаран хүгжэһэнэй бодото гэршэ.

Түрүүшээр бүгэдэ ниитын эхин, һүүлээрнь долоон ба найман жэлэй һургуулитай болохо гэһэн хараа зорилго түгэс шиидхэгдээд, мүнөө бүгэдэ ниитын дунда һургуулитай болохо зорилго бүхы арад түмэнэй урда табигдана.

Буряадай автономито республикын байгуулагдаха үедэ (1923 он) манай эндэ оройдоо 16,5 мянган хүнэй һураха 338 һургуули (ехэнхидээ эхин классуудай) байһан юм. Бүхы дээрээ 471 багшанар хүдэлэгшэ һэн. Харин мүнөө манай республика дотор 610 һургуули, тэрэ тоодо эхин классуудай 292, найман жэлэй 142, дунда 169 һургуули бии болонхой. Бүхы һургуулинуудтамнай 182,8 мянган үхибүүд мүнөө һуралсана. Хэрбээ 1932 ондо Буряад орондомнай оройдоо хоёрхон дунда һургуули хүдэлдэг байгаа һаа, харин 1950 ондо—54, 1965 ондо—116, 1968 ондо дунда һургуулинуудай тоо 169 хүрэтэрөө олошорһон. Энээн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, оройдоо гурбахан жэлэй туршада аяар 53 һургуули баригдаһан байна. Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда орохоор болоһыемнай эдэ бодотоор гэршэлнэ бэшэ гү! Зүгөөр энэ асуудал шиидхэхын тула һуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулха, һургуули бүхэнэй материально-техническэ бааза бэхижүүлхэ, эрхим түгэс бэлэдхэлтэй багшанарые олоор бэлдэхэ, һуралсалай шэнэ программада хаһа болзортоо шэлжэн орохо болонобди. Энэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ аша туһатай юумэн яһала хэгдэһэн байна. һуралсалай 1967—1968 ондо республикымнай үхибүүдэй успеваемость (мэдэсэ) дунда зэргээр 93 процентдэ хүрөө һаа, харин Хориин, Прибайкалиин, Мухар-Шэбэрэй, Яруунын, Сэлэнгын, Баргажанай, Хэжэнгын аймагуудта бүри дээхэнүүр үрэ дүнгүүд туйлагдаһан. Тиихэдэ Улаан-Үдын һургуулинуудай һурагшадай мэдэсэ 95,4 процент болоһон байна.

Нэгэ класста хоёрдохи жэлээ һууха ябадал болюулхын, һурагшадай мэдэсые дээшэлүүлхын, мүн һуралсалай шэнэ программада орохын ба шэнэ номуудтай болохын тула багшанар, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд нэн түрүүн эрхилжэ байһан ажал хэрэгээ эрид һайжаруулха, түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ болоно. Үнгэрһэн һуралсалай жэл юу харуулааб гэхэдэ, республикымнай һургуулинуудай 12 мянган һурагшад нэгэдэхи класстаа хоёрдохи жэлээ үлэһэн юм. Энэ—угаа ехэ дутагдалые яажашье һаань зайсуулха уялгатайбди.

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойе, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула мүнөө һургуули бүхэн бэлдэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, В. И. Ленинэй ажабайдалай, ажал ябуулгын жэшээ дээрэ үхибүүдые бүри һайнаар хүмүүжүүлхэ ёһотойбди.

һуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулхын тула хэшээл бүхэнөө һонирхолтойгоор, шэнэ онол аргануудые шадамараар хэрэглэн байжа үнгэргэхэ шухала. Кабинетнэ түхэлэй хэшээлнүүд аймаг бүхэндэ мүнөө хэрэглэгдэжэ эхилээ. Жэшээнь, Улаан-Үдэ хотын, Захаaминай, Сэлэнгын, Кабанскын, Прибайкалиин болон Яруунын аймагуудай һургуулинуудта энэ талаар илангаяа ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Түгэс бэлэдхэлтэй болохотойгоо хамта һуралсалай шэнэ түсэбтэ, программада шэлжэн орохо шухала. һуралсалай 1969—70 онуудай туршада (нэгэдэхи классһаа эхилээд) бүхы эхин һургуулинууд гурбан жэлэйхидэ орохоор хараалагдана. Ушар тиимэһээ эхин классуудай багшанар эгээл мүнөөнһөө харюусалгатайгаар хүдэлжэ, бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэри хэхэ болоно. Мүнөө Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай, Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой эхин һургуулинуудай нэгэдэхи классууд шэнэ программада оронги.

һуралсалай кабинедүүдые, спортивна залнуудые, мастерскойнуудые үргэдхэхэ, шэнэ һургуулинуудые бариха ёһотойбди. Өөрынгөө үүсхэлээр һургуулинуудые барюулһан ажахынууд республика доторнай олон байха. Колхоз, совхоз болон леспромхозуудай хүсөөр һүүлэй жэлнүүдтэ 28 һургуули, 17 интернат, спортивна 9 зал, үхибүүдэй 8 саад, багшанарай байха 104 байра бодхоогдоһон юм. Энэ һайн һайхан үүсхэл мүнөө хаа-ханагүй халуунаар дэмжэгдэнэ.

Эрхим һайн ажалаараа шалгарһан багшанар манай республика дотор олон. Жэшээнь, хоёр мянга шахуу багшанарай һургаһан үхибүүдэй нэгэниинь шье класста хоёрдохи жэлээ үлэнгүй, һуралсалайнгаа жэлые эрхимээр түгэсхэһэн байна. Олонхи багшанар, хүмүүжүүлэгшэд гүрэнэй һайшаалда хүртэһэн, урмашуулгашье абаһан юм. Хэнэйшье мэдэхээр, Яруунын аймагай Үльдэргын дунда һургуулиин директор Цокто Номтоевич Номтоев Социалис Ажалай Геройболоо. 187 багшанар орден, медальнуудаар шагнагдаһан, 100 хүн РСФСР-эй, 454 хүн Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багшанарай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Мүн арадай гэгээрэлэй 1191 отличнигууд республикымнай һургуулинуудта ажаллана.

һайндэрөөртнай, хүндэтэ багшанар, үнэн зүрхэнһөө таанадаа амаршалаад, ажалдаа амжалта туйлахыетнай юрөөнэб!

И. СУЕТИН,
Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо.

ХАМАГҺАА ТҮРҮҮЛЭН

Оймoрой совхоз энэ жэлдэ 500 гектарта хартаабха тариһан юм. Хартаабхаяа Кабанскынгаа аймаг соо бусад ажахынуудһаа түрүүлэн малтажа дүүргэбэ. Совхоз ургасынгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 120 центнер хартаабха хуряаһан байна.

Хартаабхын хуряалга дээрэ комбайнернууд С. С. Илыгеев, К. Е. Тугарин, Н. Л. Крестик. М. Д. Коркин гэгшэд шалгараа. Тэдэнэр тус бүридөө 30—40 гаран гектарай ургаса хуряаһан байха юм. Тиихэдээ хэдэн мянган центнер хартаабха малтаа.

Оймoрой совхоз гүрэндэ 7000 центнер хартаабха тушаагаад, энэ хүдэлмэриие үргэлжэлүүлжэ байна. Мүн хартаабхын үрэһэ хааха түсэбөө дүүргээ.

В. ЕРГА.

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЭНДЭ АЖАҺУУҺАН

Куйбышевһаа гараад, асфальт дардам харгыгаар далан табан модо табилуулан ерэхэдэ, гүбээ дээрэһээ Алакаевка тосхон альган дээрэ байһан мэтээр аржын харагдадаг. 1889—1893 онуудай зунай һарануудта эхэтэеэ, эгэшэ, дүүнэртэеэ хамта Владимир Ильич Ленинэй ажаһууһаарнь энэ тосхон сууда гараһхай.

Хуушан Алакаевкын нэрэнь, мүн Ульяновтанай тиихэдэ байрлаһан, мүнөө һэльбэн заһагдаһан гэр лэ эндэ үлэһэн байна. Тэрэ гэртэ музей нээгдэнхэй.

Наян жэлэй саада тээ...

Үнгэрэгшэ жэл энэ тосхоной эгээн наһажаал хүгшэн Екатерина Есинеева наһа барашоо. Өөрынгөө аша, Ленинэй музей-байшангай хүдэлмэрилэгшэ Анна Филипповнада агууехэ вождь тухай дурасхаал бэшэгээ орхёод, 106 наһатайдаа тэрэ хүгшэн наһа бараһан байна.

«Владимир Ильич тиихэдэ залуушье, томоотойшье һэн. Ном гарһаа һалгаадаггүй бэлэй. Үглөөгүүр, үдэр, үдэшэшье. Ехэ зулгы, урин зантай бэлэй...»

Үнэхөөрөөшье Алакаевкада байхадаа эдир Ленин оролдолго хэшээл гаргажа, эрдэм һургаалаа дээшэлүүлжэ байдаг һэн. Тэрэнэй дүү—Дмитрий Ильич хожомынь ингэжэ бэшэһэн юм: «Алакаевкада байһан табан жэл соогоо Владимир Ильичэй тогтомол гуримаа орхижо, ном гартаа бариагүй гурба-дүрбэн үдэрыел арайхан һанааб».

Ульяновтанай Алакаевка ошолгые тэдэнэй эхэ—Мария Александровна үүсхэһэн байгаа.

Университедтэ Владимир Ильичэй дахинаа орохыень, хилын саана гарахыень, ядахын сагта аргалуулхаяашье тиишэ ошохыень хоримжолһон хаанта засагаархид нюуса адаглажа доро байхаар Самарска губерни ошохо зүбшөөл үгэһэн юм.

Хүдэлмэришэ зоноор олон газарһаа хүдөөгэй дүлии балай газар худар ошоходоо, залуу революционер ухаа орохо, зангаа хубилха бээз гэжэ полициин ноёд бодоһон байгаа ха. Гэбэшье Ленинэй түсэб тад ондоо байһан. Хаалтаһаа табигдажа, сүлөөдэ гарахадаа юу хэхэбши гэжэ нүхэдэйнгөө асуухада, минии харгы ганса—революционно тэмсэлэй харгы юм гэжэ Казань хотын түрмэдэ һууходаа хэлээ һэн гэдэг. Владимир Ильичэй шэлэжэ олоһон харгыһаа хадууураагүйе Самарска губернидэ ажаһууһан он жэлнүүдынь тэрэнэй нүхэдтэшье, дайсадташье харуулаа. «...Тэдэ жэлнүүд, тухайлхада, Владимир Ильичэй ажабайдалда тон шухала үе болоһон байгаа ха,—гээд хожомынь тэрэнэй эгэшэ Анна Ильинична бэшээ һэн.—Яхадааб гэхэдэ, революционно шэнжэ шанарынь тэрэ үедэ эсэслэн бүрилдэһэн байха юм».

Алакаевкада, хүдөө салуу нютагта, университедэй курс экстернээр тушааха бэлэдхэл хээ. Жэл хахад болоод тэрэ шалгалтаяа эрхим һайнаар барижа гараа бэлэй.

Ерээдүйн юрист Алакаевкада байхадаа гансашье юриспруденци, эрхэ тухай эрдэм шудалдаг бэшэ байһан. «В. И. Ленинэй Самарада (1889—1893)» гэһэн документально-түүхын очерк бэшэһэн В. Чуев ингэжэ дурдана: «Самарска губернидэ ажаһуухадаа Владимир Ильич ехэ юумэндэ һураһан байха. Түбхын түрүүн орон соохи эгээн ехэ социальна бүлэг—тариашадые мэдэжэ, ойлгожо абаһан байгаа. Хүдөөгэй байдалые тэрээн шэнги һайнаар мэдэхэ хүн Россида үгы байгаа гээшэ ха».

Статистическэ, тоо бүридхэлэй материалнуудые тон наринаар шэнжэлжэ үзэһэнэй, мүн нюдөөрөө хаража, бэеэрээ үзэжэ ойлгоһоной ашаар хүдөөгэй байдалые тиимэ һайнаар мэдэдэг болоо.

Тэрэ үеын Алакаевка ямар байгааб? Гушан дүрбэн айл оройдоо 65 десятина газар эдлэдэг байба. Харин помещигүүд түс бүридөө мянга, мянга гаран десятина газар эдлэлэг бэлэй. Дүрбэн айл оройдоошье газаргүй һэн. Найман айл—моригүй. Алакаевкын оролсодог Богдановска волость бүхыдөө тиимэ байдалтай һэн. Россин тариашадай үгытэй, баян болон илгаржа байһан тухайнь Владимир Ильичэй хэһэн тобшололые тэрэ байдал тобойсо харуулһан.

Ильич бүри Казаньда байхадаа «Капитал» шудалжа эхилһэн аад, тэрэнээ Алакаевкада улам гүнзэгыгөөр үргэлжэлүүлээ. «Коммунис партиин манифестые» ород хэлэн дээрэ эндэ оршуулаа һэн.

Үбэлдөө Владимир Ильич Самарада байдаг байгаа (мүнөөнэй Куйбышев). Ородой хүдөө тосхон гээшэмнай үгытэй, баянай илгаагүй нэгэл бүлгэм юм гээд народнигууд тиихэдэ ярилдадаг байһан. Теэд ород деревнидэ тиимэ бүлгэм үгы гэжэ тобойсо харуулаад, эндэ байхадаа народнигууд гэдэгүүдтэ түрүүшынхеэ хатуу харюу үгөө һэн. Ленинэй үзэл сурталай нүлөөн доро Самарын марксистнууд 1892 ондо народнигуудһаа хахасан таһараа бэлэй. «Социал-демократическа хүдэлөөндэ хабаадажа эхилһэн сагни гэжэ тэрэ үеые Владимир Ильич тоолодог байгаа»—гээд очерк соогоо Чуев бэшэнэ.

Бүлгэм тухай, «Коммунис партиин манифест» тухай, «Тулюуб философи» гэһэн Марксын зохёол тухай, «Социал-демократууд ба народнигуудай хоорондохи эрсэлдээн» тухай рефератуудые, «Урда зүгэй ород тариашанай ажахы» гэһэн Постниковой ном тухай статьянуудые тэрэл үедэ бэшэһэн юм.

Ленинэй таһалга...

Алакаевкада барагдашагүй олон туристнууд, экскурсантнууд ерэдэг. Зарим үдэр табан зуу гаран хүн музей-байшанда орожо харадаг. Ильичэй таһалга соохи байдалай дэншье сөмор, юрын байһаниие хүн бүхэн гайхадаг: пикейнэ хүнжэлөөр хушаатай түмэр орон, этажеркэ, стол. Тэрэ таһалга соогоо амардаг байгаа. Сэсэрлиг соо, модоной һүүдэртэ табяатай стол, һандалинууд, турник. Үдэрынь эндэ номоо үзэдэг, үдэшэнь бүхы гэр бүлөөрөө веранда дээрээ һуужа, керосинай лаампын гэрэлээр ном уншадаг байгаа.

Тиихэ үеын Алакаевкын зурагай буулгабари музейн нэгэ таһалга соо табяатай: һолоомон хушалтатай урсахан гэрнүүд, землянканууд. Тосхондонь үзэг бэшэг мэдэхэ нэгэшье хүн үгы байгаа. Үлэсхэлэн, үбшэн тахал—алакаевкынхидай революциин урда тээхи байдал, хуби заяань байһан.

Мүнөөнэй Алакаевка—Куйбышевска область соохи тон томо, «Ленинский» совхозой центр. Тэрэнэй жэмэстэ саад, сэсэрлигүүдынь үргэлжэ нэмжынэ. 2200 гектар газартай. 17 тракторта, 13 автомобильтай, газар элдүүрилгын, тарилга ба хуряалгын олон машина зэмсэгнүүдтэй. Фермэдэнь 520 толгой үхэр бии.

Совет засагай жэлнүүдтэ алакаевецуудай ажабайдалда ток ехэ хубилалта болоо. Энэ тосхоной хүн зоной дунда үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүн олдохогүй. Эндэхи һургуулида хоёр зуу гаран ухибүүд һурадаг. Тэдэниие 13 багша һургана. Библиотекэдэнь—арбан хоёр мянган ном бии. 120 айл 380 газетэ, журнал захижа абадаг. Тариашад хубидаа 35 автомашина ба мотоцикл, 200 радиоприёмник, телевизор худалдажа абаһан байна. Энэ тосхондо клуб, медицинскэ пункт нээгдэнхэй. Хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин магазин сүлөө забгүй наймаа хэжэ байдаг юм.

Ерээдүйн шэнжэ тэмдэгүүд

Ленинэй музейн нэгэ экспонадынь Ульяновтанай нэрэдэ хабаатай бэшэшье һаа, хүн зоной, харагшадай анхарал заабол татадаг. Тэрэнь — генеральна түсэбэй ёһоор хэгдэһэн шэнэ Алакаевкын макет.

Шэнэ түсэбэй ёһоор, энэ тосхон мемориальна (дурасхаалай), ажаһуудалай ба үйлэдбэриин—гурбан һалбаритай байха. Ленинэй музей-байшангай үмэнэхи талмай дээрэ Ульяновтанай бүлэдэ зорюулагдаһан скульптурна бүлэг бүтээлнүүд бодохо. Мемориальна (дурасхаалай) зоно ажаһуудалай талатай, бууса шадарай участогуудтай нэгэ, хоёр дабхар гэрнүүдэй байха газартай, олон зэргэлээ модо, сэсэрлигээр холбогдохо юм. Эндэнь дунда һургуулиин шэнэ байшан, клуб, наймаанай центр, больница, автомат телефоной станци баригдаха. Эдэ барилгада хэдэ миллион түхэриг һомологдонхой.

Айлай гэрнүүдһээ холошог түхеэрэгдэһэн үйлэдбэриин зонодо малай шэнэ байранууд, машинын хүреэ, жэмэс болбосоруулдаг томо завод баригдаха. «Ленинский» совхозой элдүүриин газарай хэмжээн ойрын жэлнүүдтэ 3,7 мянган гектараар ехэ болохо. Һаамхай үнеэдэйнь тоо толгой 3,5 дахин олошорхо.

Алакаевкые шэнэдхэн һэльбэхэ хүдэлмэри эхилэнхэй. Үнгэрэгшэ жэл 16 квартиратай хэдэн гэрнүүд баригдаа һэн. Наймаанай центр, ухибүүдэй ясли-саад, һургуули, водопровод баригдажа байна.

Ленинскэ Алакаевка хүгжэн һалбарна. Тэрэнэй урда—үнэр баян, һаруул һайхан зам нээгдэнхэй.

Анатолий ПРАЗДНИКОВ,
АПН-эй корреспондент.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Ленин дүү басаган Ольгатойгоо. 1874 он.
ТАСС-ай фотохронико.

СУРТАЛ ДЭЛГЭРҮҮЛЭГШЭДЭ[Й] ДАЙШАЛХЫ ЗОРИЛГОНУУД

(Зүүн Сибириин соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн[...]

Сентябриин 26—27 үдэрнүүдтэ Эрхүү хотодо Зүүн Сибириин соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй зональна зүблөөн боложо дүүрээ. КПСС-эй ЦК-гай үүсхэлээр зарлагдаһан энэ зүблөөндэ Эрхүүгэй, Шэтын ба Буряадай республикын түлөөлэгшэд хабаадалсаба.

«В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, соёл сурталай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай пропагандын таһагай секторые даагша И. П. Кириченкын элидхэл зүблөөндэ хабаадагшадай анхаралда зорюулагдаа.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэһэн хүнүүд соёл сурталай хүдэлмэриин хэр үндэр хэмжээндэ табигдаад байһан тухай, ямар шэнэ онол аргануудые хэрэглэжэ, ямар үрэ дүнгүүдые түйлажа байһан тухай, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай, политическэ ехэ амжалтануудаар угталгын саашанхи зорилгонууд тухайда онсо тогтобод.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхим һайнаар угтаха арга гэбэл, совет арадай үмэнэ табигдаһан ажахын болон соёл культурын байгуулалтын асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлгэдэ анхаралаа элсүүлхэ, партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүд дотор табигдаһан шухала экономическа, социально-политическэ, соёл сурталай зорилгонуудые шиидхэлгэдэ гол хүсэлэл оролдолгоёо шэглүүлхэ ябадал болоно гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соохи заабариие соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэд ажал хэрэгтээ хүтэлбэри болгоно. Тиигэжэ совет хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, марксизм-ленинизмын һургаалые улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ дүй дүршэлөө арьбадхана, шэнэ онол аргануудые хэрэглэнэ.

Партиин Эрхүүгэй обкомой секретарь Е. Н. Антипин зүблөөн дээрэ үгэ хэлэжэ, соёл сурталай хүдэлмэридөө һонирхолтой, шэнэ аргануудые хэрэглэжэ байһанаа мэдээсээ. Эндэхи областиин хүн зоной дунда агитпоезд ехэ хүндэтэй болоһон. Агитпоезд соо үнэлнэй коммунистнууд, ажалай ветеранууд, лекторнууд, уран зохёолшод, журналистнууд, агитбригада, кино, клуб ябалсажа, соёл сурталай олон янзын хүдэлмэри ябуулна, хүн зоной сэдьхэл бодолдо, ухаанда олон талаһаань нүлөөлнэ. Мүн элдэб янзын асуудалнуудаар залуушуулай фестиваль, совет арадай, сэрэгшэдэй алдар солын замаар аяншалга үнгэргэлгэ эндэ заншал болонхой.

Партиин Шэтын обкомой секретарь Н. А. Ревняк В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо областиингоо ажалшадай бэлдэжэ байһан тухай хөөрөө. Мүнөө энэ алдарта ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энээндэ партийна организацинуудай ябуулдаг соёл сурталай хүдэлмэри ехэ түлхисэ үгөө. Тиимэһээ пропагандын хүдэлмэриин дүршэлые согсолхо гээшэ энэ хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха хэрэгтэ ехэ удха шанартай байна.

Область дотор Ленинэй 300 гаран музей, библиотекэ, зал хүдэлнэ. Соёлой эдэ эмхи зургаанууд Ленин шэнгеэр һураха, ажаһууха, ажаллаха гэһэн хүмүүжүүлгын хэмжээ ябуулгануудые зоной дунда үргэнөөр ябуулна. Мүн областиин ажалшад гайхамшагта ойн хүндэлэлдэ соёлой байгуулалтын хоёр жэлэй добтолго түгэсхөөд, гурбан жэлэй шэнэ добтолго эхилээ.

Эндэхи Карымай райкомой секретарь А. Н. Коногорцев ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын, хүдэлмэришэн ангиин ба тариашадай холбоо барисаа саашадань бэхижүүлгын шэнэ аргануудые хэрэглэжэ байһанаа хөөрөө. Промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай үүсхэлээр «Алтан хоолос», «Балта ба хадуурай нэгэдэл» гэхэ мэтэ нэрэмжэтэй социалис мүрысөөнүүд эмхидхэгдэнэ. Энэ мүрысөөндэ илажа гарагшад урмашуулгын элдэб янзын бэлэгүүдээр тэмдэглэгдэнэ. Мүн хүдэлмэришэн ангиин ба тариашадай түлөөлэгшэдэй хани ёһоной уулзалганууд ходо үнгэргэгдэжэ, бэс бэедээ туһа хүргэлсэхэнь улам [...]
байнхай.

Залуушуулые хүмү[...]
асуудалда КПСС-эй [...]
райкомой секретарь нүх[...]
үгэеэ зорюулаа. Энэ го[...]
зон гол түлэб залуу[...]
Тиимэһээ тэдэнние сов[...]
дайшалхы ба ажалай б[...]
гын алдар солын зан[...]
мүүжүүлгэдэ онсо ан[...]
дуулагдана. Граждан да[...]
гы замаар аяншалга, [...]
нуудтай, Совет Арми[...]
шэдтэй уулзалга гэхэ [...]
жээ ябуулганууд Эхэ [...]
ахамад үетэнэйнгөө, түр[...]
дайнгаа, партиингаа хэр[...]
сэхэ байха мэдэрэл зал[...]
түрүүлнэ.

В. И. Ленинэй түрэһ[...]
жэлэй ойдо бэлэдхэлэй [...]
сурталай бүхы хүдэлмэр[...]
сэ ехэтэйгээр, хурсаар, [...]
нороор, нүлөө ехэтэйгээр[...]
гэһэн зорилго Ленинэй [...]
пропагандистнуудай үн[...]
бигдана. Энэ зорилгые [...]
наар дүүргэжэ байһан [...]
мүн ямар бэрхэшээлнүүд[...]
даг ба тэдэниие усадха[...]
юу хэгдэжэ байһан ту[...]
тиин Буряадай обкомой се[...]
нүхэр Бадиев хөөрэжэ үг[...]

Агууехэ Октябриин [...]
революциин 50 жэлэй ой[...]
хэлэй ба үнгэргэлгын үе[...]
лагдаһан нийтэ-политич[...]
дэлмэриин дүршэлые [...]
саашань улам хүсэтэйгөө[...]
ха тухай, соёл сурталай [...]
дэлмэрилэгшэдэй—пропа[...]
нуудай, лекторнуудай, [...]
нуудай, политинформато[...]
ажалые зүбөөр, нүлөө ех[...]
хаар эмхидхэхэ тухай үг[...]
шэд дэлгэрэнгыгээр хөөр[...]

В. И. Ленинэй түрэһөө[...]
жэлэй ойн хүндэлэлдэ а[...]
циалис уялгануудаа амж[...]
гаар дүүргэхэбди, пром[...]
болон хүдөө ажахын пре[...]
дые бүри ехээр гаргадаг[...]
бди, шэнэ фабрика, зав[...]
гэр байрануудые, клубуу[...]
ордонуудые шэнээр бо[...]
гэһэн үгэнүүд зүблөөн д[...]
ностоо. Ажахын болон соё[...]
турын талаар бүри ехэ [...]
туйлахын тула нийтэ-по[...]
скэ, соёлой, хүмүүжүүл[...]
дэлмэриие бүри үргэнөөр [...]
шухала. Соёл сурталай ху[...]
рилэгшэдэй эрдэм мэргэж[...]
риг хүсэл, бэлиг шадаба[...]
хүнүүдые коммунис ёһо[...]
мүүжүүлхэ хэрэгтэ бүрин[...]
лагдажа, аша ехэтэй [...]
дамжаггүй. Иимэ эрилтэ [...]
партимнай табина. Энэ [...]
хэрэг дээрээ дүүргэгдэхэ [...]
ниинь бата этигэлтэй. Э[...]
Эрхүүдэ болоһон зүблөөн[...]
дэлмэри гэршэлэн харуул[...]

М. БУЛАГ[...]

ПРОПАГАНДИСТНАРАЙ СЕМИНАР

НЕТРОПАВЛОВКА. КПСС-эй Зэдын райком партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ политическэ кружок болон һургуулинуудта зааха пропагандистнартай нэгэ үдэрэй семинар үнгэргэбэ. Энэ һуралсалда бүхы пропагандистнар бүлтэ уригдаһан байха юм.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоолтой зохилдуулан, аймаг дотор пропагандис хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд тухай элидхэл энэ семинар дээрэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь А. Р. Потепалов хэһэн байна.

В. И. Ленинэй намтарта, ажал ябуулгада сэхэ хабаатай түүхэтэ газарнуудаар республикын бүлэг пропагандистнарай аяншалһан тухай тэрээндэ хабаадалсаһан Борьёогой совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Г. С. Одоев һонирхолтойгоор нүхэдтөө хөөрэжэ үгэбэ. Тиихэдэ КПСС-эй обкомой лектор Д. Д. Очиров уласхоорондын байдал тухай лекци уншаба.

Һүүлээрнь пропагандистнар гурбан бүлэг болоjо хубаараад, секционно хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһэн байха юм.

Г. БАДМАЖАПОВ,
КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэ.

ЭРДЭМЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭБДИ

Улаан-Үдын нефтебазын дэргэдэ марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха һургуули хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Манай нефтебазын директор Алексей Митрофанович Ким энэ һургуулида пропагандистаар хүдэлнэ.

Нефтебазын хүдэлмэрилэгшэд —элдэб мэргэжэлтэд, хүгшэн залуугүй, хамтадаа 18 хүн эндэ һурана. Эдэнэр эрдэмэйнгээ талаар баһал олон ондоо—эхин ба дунда һургуулитай хүнүүдшье бии.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй ябуулгадажа байһан үедэ һуралсалай жэл һонирхолтой байханьлабтай. Юуб гэхэдэ, агуу багшын олон зохёолнуудые хүнүүд шудалжа, тиигэжэ нийтын хүгжэлтын жама ёһые улам гүнзэгыгөөр ойлгожо абаха болоно.

Октябриин 1-дэ һуралсалаймнай шэнэ жэлэй түрүүшын хэшээл болоо. «Арадай ажахые һэргээн бодхоохо үедэ партиин ябуулһан тэмсэл» гэһэн темээр пропагандист хөөрэжэ үгөө. Хоёрдохи жэлээ энэ һургуулида һуража байхадаа, бидэнэр политическэ һуралсалай ашатай туһатай байһые эли тодоор харанабди. Жэшээнь, энэ дунда шатын һургуули дүүргээд, техникумдэ орожо һураха хүсэлэнтэйб. Пропагандистмнай хэшээлээ һонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор үнгэргэдэг юм. Мүнөө жэлдэшье энэл шэгээрээ хүдэлхэ байһандаа найданабди.

М. СУТУРИН,
марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха һургуулида һурагша, нефтебазын экономист.

Граждан дайнай үедэ комсомолшууд революциин туйлалтануудые, Совет Республикые гадаадын дайсадһаа хамгаалха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулһан байгаа. Хэдэ мянгаад хүбүүд, басагад Улаан Армида һайн дураараа ошоһон юм. ВЛКСМ-эй райкомуудай үүдэндэ: «Райком хаалгатай. Бултадаа фронт ошоо» гэһэн соносхол байдаг һэн. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Украиннын комсомолшууд фронт ошохынгоо урда тээ. 1920 он.

АПН-эй фото.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕСС[И]

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко октябриин 3-да ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIII сесси дээрэхи юрэнхы дискуссиин үедэ үгэ хэлэхэдээ, мүнөөнэй сесси орёо оршон байдалда хүдэлмэреэ эхилбэ гэжэ тэмдэглээ.

Дэлхэйн ямаршье районые гү, али ехэ үйлэ хэрэгые абаад үзэбэл, хархис этэгээдүүд ба дайнай хүсэнүүдэй, нүгөө талаһаа эб найрамдалай, национальна сүлөөрэлгын ба хүгжэлтэ дэбжэлтын хүсэнүүдэй хоорондын тэмсэлэй хаа хаанагүй боложо байхые харанабди. Вьетнамдахи байлдаанай газарта, Синайн губи талада, колониализмын үлэгдэлнүүдые усадхаха оролдолго хүсэлэлгэнүүд дотор, Женевэдэхи хэлсээнүүдэй үедэ, мүн эндэ, ООН-ой штаб байра соо—шангашье, һулашье хүсэтэй тэмсэл таһалгаряагүй боложо байна.

Баруун тээхи гүрэнүүдэй баримталдаг политикаһаа шалтагаалан, арадуудта тон шухала асуудалнууд шиидхэгдээгүй байһаар. Тэдэ гүрэнүүд сэрэгэй бүлэглэлнүүдые, яаралтайгаар зэбсэглэлгые арадуудайнгаа ашаг туһаһаа дээгүүр һанадаг байна.

Юрэ бусын һандарал хэхээр элдэб янзын зэбсэгүүдэй бии болоһон мүнөө сагта, нийтын хоёр байгуулалтын хоорондо сэрэгэй тулалдаан үүдхэгдээ һаа, юун болохо байһыень тэнэг мунхаг хүнүүд, үгышье һаа, балмад этэгээдүүд лэ ойлгонгүй байжа магад.

Совет гүрэнэй оршон байгаа түрүүшын үдэрһөө хойшо манһаа ондоо социальна байгууламжатай, ондоо үзэл бодолтой оронуудтай уласхоорондын талаар үгэеэ ойлголсохо оно мүр бэдэрдэг байгаабди. Советскэ Союз дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулха зорилгоор мүнөөшье буржуазна оронуудай правительствануудтай харилсаа холбоо байгуулха гү, али хамтын ябуулгашье хэхэ гэһэн хараа бодол баримтална.

Социалис хани нэгэдэлдэ ороогүй болобошье, колониализмын гэнжэһээ мултараад, бэеэ даанги хүгжэлтын замда ороһон, амгалан байдал бэхижүүлгые шухалада бододог олохон гүрэнүүд дайнай аюул зайсуулхын түлөө, эзэрхэг түримхэйшүүлэй обые дарахын түлөө тэмсэлэй талаар бидэнэй бодото союзник болоно. Эдэнэр—миллиард хахад шахуу зоной ажаһуудаг, хүгжэжэ байгаа оронууд болоно. Эдэ оронууд манай орониие эб найрамдалай, арадуудай сүлөөтэ байдалай түлөө хамтын тэмсэлэй талаар ханимнай, союзнигнай гэжэ тоолодог байһыень мэдэнэбди.

Советскэ Союз социализмын бусад оронуудтай хамтадаа арадуудай хоорондын эб найрамдалай, хани барисаанай политика сэхэ, шууд бэелүүлнэ, нийтын байгууламжаһаа дулдыдангүй элдэб гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо гол ёһонуудые хамгаална. Тиихэдээ нютагай шэнжэтэй гэдэг сэрэгэй хорото аашанууд, арадуудай сүлөөтэ байдалда халдалга, уласхоорондын зүришэлдөөтэ ябуулганууд манай зүгһөө харюу абангүй үлэжэ болохо гэһэн удхатай болоно гү? Үгы, тиимэ бэшэ. Эб эетэй байхые хүсэлгэ, элдэб янзын эзэрхэг түримхэй сэхэ гү, али далдын ябуулгада эсэргүү тэмсэл Совет ороной политикада аб адляар баримталагдан бэелүүлэгдэдэг.

Социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэл дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр бүридэһэн юм. Энэ хадаа бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй түүхэтэ туйлалта болоно гэжэ А. А. Громыко тусхайлан тэмдэглэбэ. Иимэ хани нэгэдэлдэ ороһон гүрэнүүд нэгэ нийтэ хуби заяатай, хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалай үгы хэгдэһэн, хүнэй бүхы хаба шадалаа гаргаха, эрдэм болон техникын, соёл культурын туйлалтануудые хюдалдаанай хэрэгтэ бэшэ, харин арадуудай аша туһада хэрэглэхэ заха хизааргүй арга боломжо дэлгэһэн общество байгуулха нэгэн адли зорилгонуудые шиидхэнэ. Эдэ арюун һайхан хүсэлэнгүүд уласхоорондын оршом соо хамтын ябуулга хэхэ хэрэгтэ социалис оронуудые зоригжуулна.

Социализмын уг зорилго, социалис оронуудай гадаадын политика бүхэдэлхэйн удха шанартай. Энэ ушарые угаа олон зон, тэрэ тоодо манай социалис байгуулалтада хабаагүй хүнүүдшье мүнөө ойлгодог болонхой. Социализм лэ элдэб эсын эзэрхэг түримхэй аашануудһаа хамгаалжа шадаха найдамтай түшэг болоно. Тиимэ аашануудай уг шалтагаанинь дэлхэйн хоёр дайнһаа уг унгитай нийтын байгуулалта болоно. Социализм лэ ООН-до ороһон олон оронуудай национальна сүлөөтэ, бэеэ даанги байдалай эхи табяа.

Чехословакидахи үйлэ хэрэгүүдтэй дашарамдуулан, манай нэрээр зэмэлэлгэ хэхэ һэдэлгэ эндэ гаргагдана. Союзна социалис гүрэнүүдэй ямаршьеб «гэнтын ябуулга», «ойлгогдосогүй ябуулга» тухай хэлэхэ һанаатай. Теэд ямар гэнтын ябуулга тухай хэлэгдэнэб? Социализмын оронуудые империализмын хорото аашануудһаа хамгаалһан хэмжээнүүд дотор ямаршье гэнтын ушарал байхагүй гэжэ өөһэдөө һайн мэдэнэт. Социалис хани нэгэдэлые хабшаха, тэрэнэй зэргэһээ нэгэшье звеноень таһалха гэһэн һанаашалгые тэбшэхэгүйбди, тиимэ юумэ тохёолдуулхагүйбди гэжэ Советскэ Союз, бусад социалис оронууд нэгэнтэ бэшэ уридшалан мэдүүлһэн байха. Социализмын үндэһэн ашаг туһынь хохидолдо орохоор, социалис хани нэгэдэлэй нангин хилэнүүдтэ халдажа, уласхоорондын амгалан тайбан байдалай үндэһэ һуурида хоро хүргэхөөр ябадал социалис гүрэнүүд тохёодуулгаха ёһогүй, тохёолдуулгахашьегүй гэжэ энэ трибуна дээрэһээ мэдүүлхые Советскэ Союз шухалада тоолоно.

Социализмын аша туһые, социалис хани нэгэдэлэй аюулгүй байдалай ашаг туһые [...]
гэһэн манай шиидэбэри[...]
эб найрамдалай ба улас[...]
аюулгүй байдалай хэрэ[...]
гаалха гэһэн манай шиид[...]
хоорондо зүришөөтэй ябад[...]
шье бү бэдэрэг лэ. Тии[...]
шөөн байхагүй.

Дайн гэнтэ маряажа [...]
жэ, Советскэ Союз урда[...]
нөөшье эзэрхэг түримхэй [...]
да, үһөө нэхэлгэдэ эсэргү[...]
хэрэм байһан юм, байн[...]
өөһэдынгөө байдал дээрэ[...]
хэ Европын гүрэнүү[...]
ёһоор гараа һарбайнабди[...]
гүрэнүүдтэй хани бариса[...]
хые, тэрэнээ саашадань [...]
хые хүсэнэбди.

Колониальна дарлалты[...]
һээ арадуудайнь һаяхан [...]
Африкын оронуудта хан[...]
гараа һарбайнабди. Эрх[...]
тэй, хүгжэнги байдалтай [...]
хүсэлэл эрмэлзэлэйнь [...]
зүгһөө бүрин дэмжэгдэ[...]
хагдадаг Латинын Америк[...]
нүүд ба арадуудта хани [...]
раа һарбайнабди. Хойто Аз[...]
арадуудай, тэрэ тоодо С[...]
арад зонтой, хани барисаа[...]
хые хүсэнэбди.

Яаралтайгаар зэбсэглэл[...]
люулха, буу зэбсэг хурла[...]
дэлхэйн үмэнэ табигдаа[...]
асуудалнуудай нэгэн боло[...]
А. А. Громыко тусхай[...]
лэбэ. Саашадаа яаралтай[...]
сэглэлгэ ухаагүй ябад[...]
туйлда хүрэнхэй. Тусхай [...]
түшүүлэн табигдаһан хүн[...]
бүхэн тэрэ тулгые улам [...]
гүй болгоно, тиихэ мүртэ[...]
һан бомбонуудые, ракет[...]
хүн зониие олоор хюда[...]
зэбсэгүүдые арадуудай тол[...]
рэ унагааха аюул тохёо[...]
Тиимэ шэнэ зэбсэг бүхэ[...]
дай экономическа, социал[...]
далые бүри хүшэр болгон[...]
түбхын түрүүн ажалша[...]
тын, баялигуудые байгуу[...]
хүзүүн дээрэ бууна.

Яаралтайгаар зэбсэ[...]
гансада сүлөөрэн хахаса[...]
дахагүйнь элитэ. Зэбсэглэ[...]
шые һуларуулха, удаа [...]
соохоор хаалта хэхэ, тии[...]
мынь тэдэ зэбсэгүүдые [...]
дайнай бүхы хэрэгсэлнүүд[...]
хаха ябуулга хэжэ эхил[...]
гэжэ мэдэнхэйбди. Ядер[...]
яаралтайгаар түхсэрхые [...]
хэ зорилгоор һүүлэй ж[...]
үгэеэ ойлгосоһон зарим [...]

Арадай багша алдартай

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Т ЗОРИЛГОМНАЙ— УНДА ҺУРАЛСАЛ

…ын жэлнүүдтэ Совет орондо бүгэдэ ниитын дунда һуралсал …бэлүүлхэ тухай партиин Программа дотор хараалагдаһан …нуудай Буряадта ямараар бэелүүлэгдэжэ, юунэй хэгдэжэ …н тушаа хөөрэжэ үгэхыень гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй …юзай Буряадай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр О. Т. ХАДАХАНЭ…най корреспондент хандаһан байна. …онэй хөөрөөе доро толилбобди:

…үедэ Буряадай республи…161 дунда, найман жэлэй …үүли хүдэлнэ. Хэнэйшье …, манай республикада …итын найман жэлэй һу…бэелүүлэгдэнхэй гээшэ ааб …ее үедэ гэгээрэлэймнай …ии зургаанууд гол зорил…дэ ниитын дунда һурал…дүүлаад, энэ шухала …эрхимээр бэелүүлхын ту…лэй хүдэлмэри хэнэ. …ь нэгэн—һургуулинуудай …ьно-техническэ бааза бэ…э болоно.

…һургуулинуудые бари…лмэри республика до…ала урагшатай ябана. …э ниитын дунда һуралсал …лэхэдээ, мүнөө һургуу…инай нэбтэрүүлэгдэжэ …һуралсалай шэнэ про…тухай, тэрэниие бэелүүлхэ …—багшанар тухай хэлэн…ха шадахагүй байнаб.

…программын һайн талань …эдэ, тэрэ үхибүүдэй һу…алые, бэлигые ехээр ха…жа зохёогдоһон байна. … багшанарай мэргэ…үнэгы эрдэмынь эндэ …байна. Һургуулида хэгдэ…ой хэшээлнүүд орон дотор…эйн эрдэм ухаанай һүү…лалтануудтай нягта хол…оор үнгэргэгдэхэ юм. Тии…гэдэ ниитын дунда һурал…оро үедөө багшанарай …мүн лэ ехэ хүдэлмэри …зэргэтэй болонобди. Энэ …республика доторнай эхи… гээшэ.

…лтамнай дээдэ ба дунда …лнуудай багшанарта ту…ын хүдэлмэри ябуулха со…идхэгдэнхэй. Энэ совед…үрүү дүй дүршэлөөр …багшанар, дээдэ һургуули…докторнууд болон профес…, эрдэмтэд ородог. Соведэй …идэ хэрэгтэй болохо бү…нүхэсэлнүүдые Зүүн Си…технологическа институт …дэг юм. Тиихэдэ багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт, багшанарай үдэшын университет саг үргэлжэ хүдэлдэг ааб даа. Жэшээнь, багшанарай үдэшын университет 11 факультедтэй. Хэрбээ багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт дүй дүршэл шудалалгада гол анхаралаа хандуулдаг һаань, энэ университедтэ эрдэм наукын һүүлэй туйлалтанууд шудалагдадаг. Тус һургуулинуудһаа гадна, олониитын һайн дуранай хүсөөр хүдэлдэг педагогическа эрдэмэй университет мүн лэ ехэ юумэ хэдэг гээшэ. Тэрэ ажал хүдэлмэреэ РСФСР-эй педагогическа бүлгэмтэй хамта ябуулдаг. Филиалнуудынь Гусиноозерскдо, Кабанскда, Мухар-Шэбэртэ, Закаменскда бии.

Иигэжэ багшанарай һуралсал ябуулха хэрэгтэмнай СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд ехэ туһа хүргэдэг. Тэдэнэй туһаламжаар һургуулинуудта НОТ нэбтэрүүлэгдэдэг. Энэ—мүнөө үеымнэй эгээл шухала, орёо бэрхэ ажалнай гээшэ. Һургуулинуудта НОТ нэбтэрүүлхэ республиканска совет эмхидхэгдээ. Тиихэдээ тэрэ ажалаа иимэ гуримаар ябуулха юм:

нэгэдэхинь—багшын сагые арьбалхын түлөө онол аргануудые бэдэрхэ; хоёрдохинь — эрдэм наукын һүүлэй туйлалтануудые хэшээлдээ хэрэглэхэ хүдэлмэри ябуулха. Энэ хоёр ажалнай хоорондоо нягта холбоотой юм. Жэшээнь, багшын саг тухай хэлэхэдээ, багшанарай өөһэдөө эрдэм шудалха арга олгохо тухай бодоно бшуубди. Һүүлэй үедэ үхибүүдынь багшанартаа орходоо эрдэм наукын һүүлэй һони олоор мэдэдэг гэжэ хөөрэлдэдэг болоо. Юундэб гэхэдэ, багша газетэ, журнал уншаха, эрдэмээ дээшэлүүлхэ сүлөө сагаар хомор байдаг, тиимэһээ гансал учебнигээрээл ном заадаг. Энэнь мүнөө сагта яаха аргагүй бага.

Бүгэдэ ниитын һуралсалда орохо иимэнүүд шухалын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ болонобди. Тэрээн дээрэ мүнөө үедэ Буряадаймнай республикын гэгээрэлэй зургаанууд хүдэлнэ гээшэ. Багшанарай элүүрые сахиха, тэдэнэй амаралтануудые һайнаар үнгэргэхэ мүн лэ шухала юм. Бидэ республика дотороо манда саанаһаа үгтэдэг путевконуудһаа гадна, багшанарай 2 пансионадтайбди. Тэндэмнэй ганса зунай үедэ 110 хүн амаржа, аргалуулжа гарадаг. Баргажандахи амаралтын байшан болон туристска баазанууд мэдээжэ ааб даа. Эдэниие бидэ жэл бүри олошоруулха, ажал хүдэлмэриень һайжаруулха гэжэ оролдонобди.

Мүнөө үедэ Эхэ совет орон доторнай, бүхы дэлхэй дээрэ В. И. Ленинэй, манай эгээн ехэ багшын түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр тэмдэглэхын хойноһоо ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Буряадайшье багшанарай энэ талаар амжалта туйлахань дамжаггүй.

БИБЛИОТЕКЭДЭМНАИ…

Агууехэ багшын түрэһөөр 100 жэлэй ойдо манай хүүгэдэй республиканска библиотекэ бэлдэжэ эхилһээр үнинэй.

Гадна эндэ «В. И. Ленинэй ажаһууһан, хүдэлһэн газар» гэжэ амяраа булан эмхидхээбди.

Агууехэ багша тухай эхин классһаа ахалагша классууд хүрэтэр уншаха номууд амяар амяраа тагууд дээрэ табигдадаг болонхой.

В. И. Ленин тухай уншадаг үхибүүдэй формуляр бүхэн дээрэ Агууехэ багшын дүрэ зураг няагаабди.

Ильич тухай гурбанһаа олон номые уншаһан һурагшад бусадта энээн тухайдаа хөөрэжэ үгэхэ—пропагандистын эрхэтэй болоно.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтуулан хэгдэһэн бүхы хүдэлмэримнай альбом-эстафетэ гэжэ тусхай дэбтэр соо тэмдэглэгдэнэ.

Саашадаа бүри ехэ хүдэлмэри хэхээр хараалаанхайбди.

Г. ЛАЗАРЕВА,
хүүгэдэй республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэ.

«Манай орон доторхи һургуулиин багша хадаа арад зоной эгээл ехээр хүндэлдэг, эгээл шухала мэргэжэлтэдэй нэгэн болоно. Байгаалиие хүн ажалаараа хубилгадаг юм гэжэ зүб хэлсэдэг. Харин хүнние өөрыень бүридүүлдэг байһаараа багшын ажал ехэ үнэтэй, гайхамшаг һайхан. Хүдэлмэришэн гү, али эрдэмтэ, космонавт гү, али колхозой механизатор гү — ажабайдалдаа хэншье, юушье болоо һаа, хүн бүхэн эгээл түрүүшынгээ багшые, өөрынгөө һургуулиие баяр баясхалантайгаар дурдадаг. Багша хүн хадаа, зураглан хэлэхэдэ, саг үенүүдэй хоорондохи холбоо байгуулдаг, олон үенүүдэй хоорондохи һабагша боложо үгэдэг. Багша болбол мүнөө үеһөө ерээдүй үе руу эстафетэ дамжуулдаг байна».

(Багшанарай бүхэсоюзна съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэһөө).

ГЕРОЙН ЖЭШЭЭ

Багша! Энэ ёһотойл шэдитэ үгэ. Хэншье балшар бага наһандаа һургуулиин богоһо анха түрүүн алхан орожо, арадай багшатай уулзаһанаа, «А» үзэг—эрдэмэй дээжэ» заалгажа эхилһэнээ мартадаггүй. Энэнь ажабайдалай гэрэлтэ һайхан зам руу түрүүшын алхам хэһэнтэй адлишуу. Энэнь—ажабайдалай эгээл түрүүшын алтан хуудаһан… Тиигээд бага балшар наһандаа багшалуулһан һайн багшынгаа эгээл түрүүн ямар үльгэр жэшээ, үнэн бодото нүлөө үзүүлһые хүн бүхэн һанан дурдан, һайхашаан дууряан ябадаг лэ.

Хүнэй һанаха байха эгээл иимэ багша—Үльдэргын дунда һургуулиин директор, Социалис Ажалай Герой Цокто Номтоевич Номтоев лэ. Энэ хүнэй ажабайдал, ажал хэрэгынь шаби бүхэндэнь үеһөө үедэ, шатаһаа шатада үнэхөөрөө шэнэ ёһоной шэн баатаршалгын үльгэр жэшээ болоо. «Арадай багша гээшэ өөрынгөө ажабайдалаар үльгэр жэшээ харуулха ёһотой» гэжэ ехэ зүб хэлсэдэг. Теэдшье шадамар бэрхээр ойлгуулдаг, гоё һайхан һургаал хэлэдэг аад, харин өөрөө ташха ондоогоор, һалан муухайгаар ябабал, муу муухай зан заншал гаргажа, нэрэ түрэеэ бузарлабал юун болохотойб даа.

Цокто Номтоевич бүри 30-аад онуудай үеын залуушуулда, ехэ наһатанда багшалаа… Тиихэ үедэ гэр байра, саарһа гуурһан, учебник номуудһаа эхилээд дуталдадаг,—юрэдөө ехэл хүшэр хүндэ һааб даа. Үдэртөө эсэтэрээ хүдэлһэн ехэ наһатайшуул абаһаар ойшожо үгэхэгүй… Саг «түргэн». Ангиин тэмсэл шанга. Ниитын ажалай түрүүшын эмхидэл, хамта үмсын зүрилдөөн. Иимэ үедэ нүхэр Номтоев анха түрүүн арадай багшын нэрэ нэрлүүлэ. Өөрынгөө комсомол эдэбхеэр, политическэ болбосоролоор олониитын дунда, һурагшадайнгаашье дунда ёһотойл үльгэр жэшээ харуулаа. Наһатайшуул Яруунада энээн тухайдань домог тууужа болгодог.

Зай, тиигээд?.. Ажал хүдэлмэри өөрынь ажабайдал хоёр саашадаа бүри нягта холбоотойгоор — олониитын лэ аша туһада алба хэһэн гүн удхатайгаар тодорон харагдаа.

«Манай буркавдивизиондо шүшэгэр нарин бэетэй, тон гүлмэр янзын хүбүүн хүдөө нютагһаа хүрэжэ ерээ бэлэй. Теэд энэмнай түрүүшын үдэрһөө эхилээд абьяас шунал сэхэтэйгээрээ, шударгы бэрхээрээ, нүхэдтөө урин наларханаар ходо хандадагаараа, туһалдагаараа шалгараа һэн… Тиигээд «энэ—багша хүн» гэлсэбэ. «Багша хүн гээшэ иимэ юм бы гэжэ тиихэдэ омогорхон бодоо бэлэйб» гээд тэрэ үедэ буркавдивизиондо политругаар хүдэлһэн нүхэр Хартанов дурсан хөөрөө һэн.

Дахин багшалалга. Одоошье һанаһан, хүсэһэнөө бэелүүлэн, хамаг мэдэһэн шадаһанаа залуу багша Эгэтэ нютагай эдир үетэндэ элбэг дэлбэгээр түхөөжэ оробо. Булаг мэтээр бурьялһан ажабайдал. Амгалан сагай амисхаал. Зоригжол. Партийна, комсомолой даалгабаринууд. Воскреснигүүд. Хамаг шадалаараа хамтын хэрэгтэ багшын хамсы шаман оролго. Тэрэ — агитатор, пропагандист, соёлшо, шүлэгшэ… Совет багшын хамаг һайн һайхан шанар шэнжэнүүдые тэрээнэй түгэс оложо абаһаниинь, эдир үетэндэ эрдэм бэлиг, эрхим хүмүүжэл олгожо шадаха — дүрбэн тэгшэ шанартай, шадабаритай болоһониинь ялас гэжэ харагдаба.

…Гэн гэтэр манай эрхэ сүлөөтэ, зол жаргалта байдалда обтожо, зэрлиг муухай фашис нохосууд эритэ мэсэ барижа оробо.

Фронт мордолгон. Сталинград шадархи жэшээлэшэгүй хатуу шанга тулалдаанда багша оролсобо… Тэрээнэй баатарлиг зориг, барагдашагүй ехэ патриотизм тухай командованиин нэрэһээ магтаалай бэшэгүүдые абахадаа, һүүлээрнь үргэн сээжэ үбсүүн дээгүүрээ орден, медальнуудые ошотуулан, элүүр мэндэ бусажа ерэхэдэнь, Эгэтэ нютагай эдиршүүл, хүн зон хэды ехээр баясан омогорхоо һэн бэ! «Ахамад баатарнай, арадаймнай багша» гэжэ үльгэр жэшээ болгон угтаһаниинь гоёл һэн бэзэ даа. Тиигээд лэ, тэрэ сагһаа хойшо Цокто Номтоевич—мүнөө болотор ото багшын ажалда. «Хотогор сэлгеэ Үльдэргын хоймор тала голлоһон» дунда һургуули байгуулаа, олон зуугаад «дальбараануудые» урихан энэ «уургай» соогоо далижуулан габяа… Хорёод жэл директорээр хүдэлөө, хүдэлнэшье. Һургуулинь олон шэнэ гэр байшангуудаараа, болбосон зохид түхеэрэлгээрээ бүхы Буряад орон дотороо суурхаһаар үнинэй. Энээн тухайнь халта асуухада: «Колхознайл ехэ туһалаа» гэжэ Цокто Номтоевич хөөрэхэ юм. Теэд үнэн дээрээ даншье тиимэхэн бэшэ. Эндэ хамаг «жэжэ божо» юумэнһээ — наада захань эдеэнэй гэр, модоной дарханай мастерской барюулха, жэмэстэ мододы һуулгуулхаһаа эхилээд, хуул директорэй оролдолгоор бүтээ.

Үхибүүдые һайнаар пурган хүмүүжүүлхэ, һуралсалда техническэ хэрэгсэлнүүдые, мүн кабинетнэ системэ нэбтэрүүлхэ талаар Яруунын аймаг бүхы республика соогоо суутай. Харин Яруна соогоо Цокто Номтоевичой ударидадаг Үльдэргын һургуули — түрүү һууридa. Үльдэргын багшанар, нэн түрүүн директорынь—Цокто Номтоевич өөрөө хэшээлнүүдээ хододоо һайн бэлэдхэлтэйгээр, шадамар бэрхээр, үзэл сурталай үндэр хэмжээндэ үнгэргэдэг, үхибүүдые ажалай, дайшалхы үльгэр жэшээ, ёһо заншалаар, Владимир Ильич Ленинэй ажабайдал болон ажал ябуулгын үльгэр жэшээ дээрэ хүмүүжүүлдэг. Энээнэйнь алтан үрэ гэбэл, һурагшадынь олонхидоо эрхим, һайн сэгнэлтэнүүдые абадаг. Ажалда аргагүй дуратайнууд. Һургуулиингаа ехэнхи түлеэ, үбэлдөө дархалха модоёо өөһэдөө хуурайлжархихаһаа эхилээд, зундаа колхоздоо һайнаар хүдэлжэ, олондо ходол өөгшөөгдэжэ, ходол колхозойнгоо шанда хүртэжэл байдаг… Энэ — гол ажал. Тэрээнэй хажуугаар үндэһэн шухала юуб гэхэдэ, Үльдэргын багшанар нютагайнгаа ниитын ажал хүдэлмэридэ хододоо эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ажабайдалай үльгэр жэшээ харуулдаг.

Энээн тухай асуухада: «Багшанарайл хүсэн» гэжэ Цокто Номтоевич хэлэдэг. Үнэн дээрээ баһал дан тиимэ бэшэ. Эндэ Ц. Номтоевой эсэшэ сусашагүй оролдолгын, шадамар хүтэлбэриин үрэ дүн харагдана. Иигэжэ үльдэргөөрхиншье сэхэ хэлсэдэг. Һайхан багшанартай һургуулиһаа далижан гараһан «дальбараануудшье» «алтан уургайгаа» магтажа ханадаггүй. Нэн түрүүн лэ хамагай ехэ үльгэр жэшээ болгон Цокто багшаа нэрлэдэг, сэдьхэлээ ханангяар дурсадаг.

Энээн тухайнь бүхы Совет орон доторнай суу таранхай. Цокто Номтоевич Социалис Ажалай Герой болохол ёһоороо болоо.

Аша ехэтэ ажал хүдэлмэреэрээ, коммунис арюун үзэл бодолоороо, аянханай сэбэр сэхэ ажабайдалаараа үльгэр жэшээ харуулха гээшэ иимэл дэмбэрэлтэй һайхан хаям даа.

Ажалай баатар — бүхы Буряад ороноймнай багшанарай үльгэр жэшээ, баяр омогорхол! Энээн тухайдань мүнөөдэр солыень дуудая!

Р. ЦЫБИКОВ.

…ЭРЭ А. А. ГРОМЫКЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭҺӨӨ

…нээнүүд — ядерна зэбсэг …а болихо, тараахагүй ту…гуулин соо ядерна һорёо …хэхэгүй тухай хэлсээ…нэ ябуулгануудай хэгдэжэ …һые гэршэлнэ.

…скэ Союз «Буу зэбсэг …аар түхеэрхэ ябадал бо…эбсэгүүдые хуряаха за…хойшлуулашагүй хэм… тухай СССР-эй прави…н меморандумые» шуха…тай асуудал болгон Ге…Ассамблейн XXIII сес…блэхэ зүйлдэ оруулаа. …умент дэлхэйн бүхы оро…равительствануудта эль… байха. Тиихэдээ тус до…лэл үеэр хүсэд шэнжэлэг…а, Генеральна Ассамблей …эниие тодорхойгоор зүб…хэ арга бии болоод бай…боломжолһон байгаабди.

…а зэбсэг тараахагүй тухай …й амжалтатайгаар бэлдэг…уламжалан (тэрээндэ му…дэлхэйн 80 шахуу гүрэн …хай), ядерна зэбсэгүүдые …имэ шухала асуудалаар …ндын шэнэ хэлсээнүүдые …арга боломжо бии болоо.

…а зэбсэг хэрэглэхэ ябадал … Советскэ Союз дурадха…э зуура ядерна зэбсэгтэй …рэнүүдэй правительства…етскэ Союз шэнгеэр ядер…н хэрэглэлгые хорихо. тэ…үүли бусада тоолохо хүсэ…үнөө болотор эли тодоор …агүй байна. Өөһэд хоорон…али бусад гүрэнүүдэй ха…тайгаар хэлсээ хэхэ, ядер…эг хэрэглэлгые хориһон …ндын конвенци баталха …шууд хаража үзэхыень … зэбсэгтэй гүрэнүүдые …ди.

…а зэбсэг үйлэдбэрилхэеэ …тухай, уласхоорондын зо…алта доро гэрэнэй нөөсые …саашадаа бүрин хорихо, … тухай хэлсээ хэжэ эхил…ы ядерна гүрэнүүдтэ Со…Союз дурадхана.

…а зэбсэг тээжэ хүргэдэг …рескэ хэрэгсэлнүүдые хи…, саашадаа хороохо асуу…тодорхой ябуулгануудые …ай үгээ ойлголсохые Со…равительство дурадхана.

…а зэбсэг туршалга энэ да…болюулхые урилнабди. …ооо хэгдэхэ туршалгануудта хиналта тогтоохо шухала гэһэн шалтаг дурдадаг ябадал үндэһэ баримтагүй байна. Ядерна зэбсэг тээһэн бомбардировщигуудай ниидэлгэтэй холбоотой аюулта хойшолонгуудые зайсуулха хүсэлэнтэй дурадхалнууд Советскэ правительствын меморандум дотор бии.

Ядерна ракетэнүүдые тээгээд уһан доогуур дабшадаг онгосонуудые үгээ ойлголсошо талануудай хилэнүүдтэ тиимэ ракетэнүүдэй хүрэмөөр оршом соо ябуулхаяа болихо тухай хэлсээ хэхэ дурадхал мүн тиимэл шалтагаанһаа эшэ үндэһэтэй. Химическэ, бактериологическа зэбсэг хэрэглэлгые хорихо тухай Женевскэ протоколые бүхы гүрэнүүдэй дүүргэхэ ябадал хангаха арга боломжо 18 гүрэнэй комитедэй хаража үзэхыень Советскэ правительство мүн лэ дурадхана.

Бусадай газар дээрэ байһан гадаадын сэрэгэй баазануудые усадхаха асуудал баһал табинабди.

Газар газарта буу зэбсэг хуряаха хэмжээ абалгые Советскэ правительство шухалада тоолоһоор. Тусхайлан хэлэбэл, дэлхэйн элдэб нютагуудта ядерна зэбсэггүй зононуудые бии болгохо гэһэн һанамжа дэмжэнэ.

Хэдэ хэдэн правительстванууд далайнуудай, океанудай оёорые амгалан хэрэгтэ ашаглаха оролдолго гаргана. Советскэ Союз далайнуудай ба океанудай оёорые амгалан хэрэгтэ ашаглалгые дэмжэнэ, энэ асуудалаар уласхоорондын зохихо хэлсээнүүдые хэхээр бэлэн.

Мүнөө боложо байгаа хубилалтанууд зариманда таагүй байһаниинь элитэ. Европые дахинаа эсэхэн хубилгахые хүсэдэг тушаалтад Бонндо бии байна. Тэдэнэр дайнай үедэ, тэрэнэй дүүрэһэн дары баталагдаһан Потсдамска ба бусад союзническа хэлсээнүүдые эбдэхэ зорилго табина. Тэдэ хэлсээнүүд гансашье правительствануудай бэшэ, мүн арадуудай хоорондын хэлсээнүүд байһан юм. Гэхэ зуура Европодохи оршон байдалые хубилгаха эрилтэ ФРГ табина гэжэ канцлер Кизингер бүри һаяхан сэхэ мэдүүлээ.

Баруун Германидахи хэрэгүүдтэ олон ондоогоор хандажа болохо юм бэзэ. Зүгөөр реваншизмые немец бүхэнэй национальна уялга шэнгеэр магтадаг хүнүүдэй энэ гүрэн дотор нюуса далдагүйгөөр ябуулга хэдэг болоһыень хэншье арсажа шадахагүй.

ФРГ Потсдамска хэлсээе буруушаахадаа, гансал социалис оронуудай ашаг туһые дайрана гэжэ минута зуурашье ойлгоо һаа, тон ехээр эндүүрһэн ябадал болохо. Политическэ гэнэн хонгор хүнүүд лэ тиигэжэ тооложо магад.

Советскэ Союз ФРГ-тэй һайн харилсаатай байха дурагүй бэшэ юм. Элдэб асуудалнуудаар тэрээнтэй харилсаа холбоо байгуулхаар бэлэн байнабди. Энэ асуудалда ФРГ-гэй правительство бүтэмжэтэйгөөр хандаха бэзэ гэжэ бодоод, хүсэ хэрэглэхэгүй тухай асуудалаар ФРГ-тэй һанал бодолоо зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлхөөр бэлэн байгдана. Советскэ правительствын һанамжын ёһоор, Германиин хоёр гүрэниие—Германиин Демократическа Республикые, Германиин федеративна Республикые ООН-ой бүрин эрхэтэ гэшүүд болгохоор саг тулаа. Тиимэһээ эдэ гүрэнүүдые ООН-до абаха гэһэн дурадхал дэмжэхээр мүн лэ бэлэн байнабди.

Уласхоорондын оршон байдал олохон ушарта Вьетнамдахи дайнһаа дулдыдадаг байһаар. Вьетнамай асуудалаар Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодол һайн мэдээжэ. Энэ хараа бодол Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездын документнүүд дотор найруулагданхай, СССР-эй Верховно Соведэй трибунаһаа, Советскэ правительствын мэдүүлгэнүүд соо, тэрэшэлэн эндэ, ООН-ой хуралдаанууд дээрэ нэгэнтэ бэшэ хэлэгдэһэн байха. Советскэ Союз баатар габьяата вьетнам арадые, тэрэнэй үнэн зүб хэрэгые сэхэ шууд дэмжэнэ. Советскэ Союз США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлдэнь Вьетнамай Демократическа Республикада аха дүү ёһоной али бүхы туһаламжа үзүүлжэ байна, үзүүлхэшье байха.

Вьетнамдахи дайе болюулха, Вьетнамай асуудалые политическэ талаарнь шиидхэхэ ябадал хангаха арга боломжо бии гү? Бии. ДРВ-гэй правительствын, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын мэдээжэ дурадхалнууд тиимэ арга боломжо олгоно.

Юун хэрэгтэйб гэхэдэ, США-гай зүгһөө бүтэмжэтэйгөөр хандаха. энээндэ һаад хэдэг бүхы ушар шалтагаануудые эрид шууд зайсуулха шухала.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал политическэ талаарнь гуримшуулан заһаруулха хэрэгые аюултайгаар хойшо татажа байһанай түлөө харюусалгые Израиль дааха болоно. Юундэб гэхэдэ, энэ гүрэн Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэриие дүүргэхэеэ арсана, ООН-ой хориһоор байтарнь зэбсэгтэ тулалдаа үүдхэнэ, эзэмдэгдэһэн газар дээрэ булимтархы политика ябуулна.

Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал тогтоохо, Израилиин ба араб гүрэнүүдэй хоорондохи дайнай байдалые болюулха, энэ районгдохи гүрэн бүхэнэй сүлөөтэ эрхэ, газар дайдын бүрин бүтэн байлга, политическэ бэеэ дааһан байдал хангаха, аюулгүй ажаһууха тэдэнэй эрхэ хангаха арга боломжо бии. Израилиин правительство эзэмдэгдэһэн араб газар дайдые өөртөө үлөөхэ гэдэг һэдэлгэһээ арсаха ёһотой. Тиигээгүй һаа, олон юумэнэй түлөө харюусаха болоно.

Советскэ Союз ООН-ниие үнэхөөрөө универсиальна эмхи болгохо хүсэлтэй. Чанкайшистнуудые ООН-һоо намнаагүйдэ, Хитадай Арадай Республикын хуулита эрхые һэргээгээгүйдэ, тиимэ юумэ хэжэ шадагдахагүй.

Советскэ Союз Аюулгүйн Соведэй үүргэ ба үрэ нүлөөе ехэ болгохо хүсэлэнтэй. Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор баталалгаһаа уламжалан, ядернабэшэ гүрэнүүдтэ найдуулга үгэхэ тухай шухала шиидхэбэри Аюулгүйн Совет һаяхан абаа. Энэнь Аюулгүйн Соведэй, бүхы ООН-ой нэрэ хүндые үргэхэ ябуулгын шэнэ шата болоно. Советскэ Союз Генеральна Ассамблейн бүри үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхые, тэрэшэлэн социальна, экономическа, хуули ёһоной асуудалнуудые шиидхэдэг ООН-ой бусад органуудай хүдэлмэри бүри үрэ ехэтэй болгохые хүсэнэ.

Энэ сессиин үрэ дүн арадуудые голхороохогүй, амгалан тайбан байдал бэхижүүлхэ шэглэлтэйгээр дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдые хүгжөөлгэдэ туһа дүхэм болохоор хүдэлмэреэ ябуулха байха гэжэ Советскэ правительство найдахые хүсэнэ гэжэ А. А. Громыко түгэсхэл дотороо мэдүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Атутова Анна Радионовна — бүхы республика дотороо суутай. Хори, Хэжэнгэдэшье хүдэлөө. РСФСР-эй габьяата багшын нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Мүнөө багшанарай училищида ажаллана… Шадамар бэрхээр заадаг, һурагшадтаа эрилтэ шангаар табидаг, мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг.**
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Амаршалганууд, бэшэгүүд

МЭНДЫЕТНАЙ МАРТАГШАГҮЙБ

Баргажанай аймагай Гааргын дунда һургуулиин үнинэй багша Цыдып Доржиевич Доржиевта:

Хүдэһэн дэгэлтэй, шархи гуталтайхануд ерээд, партануудай саагуур таража, үүдэн тээшэ харашоод һуутарнай Та, хүндэтэ багшамнай, орожо ерээ һэнта. Ехэ хүнүүдэй мэндэшэлэлсэдэгтэл адляар: «Мэндөө! — гэжэрхихэдэтнай сошошоо бэлэйбди. Энээхэн үгэтэйтнай хамта бидэнэй үхибүүн наһанда аргагүй ехэ хубилалта эхилһэн байгаа — бидэнэр хүн болохо, аханар, эсэгэнэрэйнгээ хэрэг үргэлжэлүүлхэ замда табигдаа бшуубди. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо 20 холо гаран жэл үнгэршоол даа. Теэд Танайнгаа «мэндые» мартагшагүйб, тиимэхэн мэндые дуулаашьегүйб. Юундэб гэхэдэ, тэрэ үгэ минии сэдьхэлдэ бүхөөр хаха ороһон, ами наһанаймни энэ ябадалай эхин байгаа. Мүнөөдэр, совет багшанарай һайндэрөөр дашарамдуулан, Гандаа өөрынгөө халуун мэндые эльгэнэб.

Солбон АНГАБАЕВ,
поэт.

Улаан-Үдэ.

ОМОГОРХОЖОЛ ЯБАГШАБДИ

Захааминай аймагай Санагын дунда һургуулиин буряад хэлэнэй багша Бадма Шойдокович Шойдоковто:

Түрэл хэлэн түрэһэн дайда хоёрһоо үнэтэй һанагдадаг юумэн хүнэй наһанда хомор гэжэ Багшамнай заадаг һэнтэ. Захаамин нютагай хангай тайга, тала нютагуудһаа үнэтэй газар намдашье үгыл даа. Энэ нютагаа бүри һайхан, үнэр арьбан болгохо гэжэ бидэ шабинартнай хэдэн жэлэй саана трактористнар, хонишод, һаалишад боложо, ажалда гараа бэлэйбди. Хүнгэн бэшэ энэ замаймнай эхиндэ бидэнэртэ Та һайн һайханиие юрөөгөө һэнтэ.

Һайн ябанабди бидэтнай! Һаяхан Танайнгаа бэшэһэн һонирхолтой повестиие «Байгал» журналдо уншажа баярлаһан гээшэмнай сэхэ. Гансахан һурагшадтаа бэшэ, харин олон түмэн уншагшадтаа түрэл хэлэн, түрэһэн дайдынгаа баялиг — баатар хүнүүд тухай хөөрэһэн зандаал байнат. Суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө, нютаг зонойнгоо зүгһөө багша Тандаа бүри ехэ амжалта хүсэнэб.

Дагба ДЫЛЫКОВ,
тракторист.

Далахайн совхоз.

ҺАНААНҺААМНИ ГАРАДАГГҮЙ

Улаан-Үдын багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай багша Борис Матвеевич Эдельмандэ:

Хори гаран жэл болоо. Тиихэдэ Улаан-Үдын № 3 һургуулида ябааб. Юһэдэхи класста һуража байтарнай тоо бодолгын багша Та, Борис Матвеевич, хэн ямар ажалтай хүн болохо дуратайб гэһэн хөөрэлдөө бидэнтэй хээ бэлэйт. Арсалдаанай болоһон гээшэнь! Бултадаа эрдэмтэд, багшанар, врачнууд, сэхынь хэлэхэдэ, гоё ажалтай хүнүүд болохо гэжэл буляалдаһан һэмди. Теэд Тамнай ажал бүхэн адли, хүндэ ямаршье ажал жаргал асаржа шадаха гэжэ ойлгуулжа үгөө бэлэйт.

Гансал оролдолго, Эхэ орондоо туһатай хүн болохо гэжэ эрмэлзэхэ шухала гэжэ лагаадшьеб, ехэ бүхөөр ойлгуулһыетнай мартадаггүйб. Иимэ бодолнүүдай ухаандаа ерэхэдэ мүнөөшье Танаа, Борис Матвеевич, һанадагби, багшадаа адляар Эхэ оронойнгоо урда үүргэеэ дүүргэхэ гэжэ оролдоноб. Иимэ мэдэрэл ганса минии сэдьхэлдэ бадаруулаа бэшэт, хэдэн арбаад жэлдэ зааһан олон зуун һурагшадтнай Танаа һанажал ябадаг ёһотой. Тэдэнэйтнай нэгэн, би, һайндэрөөр амаршалнаб, хүндэтэ Борис Матвеевич!

Вера МУНКУЕВА,
врач.

Улаан-Үдэ.

ХОТЫН АЖАЛШАДАЙ СУББОТНИК

Дэлхэй дээрэ түрүүшын Коммунис партиие эмхидхэн байгуулагша Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл бүхы орон дотор, тэрэ тоодо манай республикада, үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байна. Республикын фабрика, заводууд, колхоз, совхозуудай ажалшад энэ үдэртэ зорюулан, ажалай амжалта туйлана, шэнэ үүсхэл гаргана.

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэ хотын фабрика, заводуудай, эмхи зургаанууд, һуралсалай газарнуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, студентнэр тусхай субботник сонсохожо, хотынгоо гудамжа, сэсэрлиг, талмайнуудые сэбэрлэһэн, модо һуулгаһан байна. Ажалhaa сүлөө байһан хүн бүхэн эртэ үглөөнһөө субботнигто хабаадажа, хотынгоо гудамжа, сэсэрлигүүдые болбосон болголсоо.

Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд заводойнгоо территори, газаагуурхиие сэбэрлэхын хажуугаар, шэнэ сэсэрлигэй талмайе модо шулуунhaa сэбэрлээ, модо һуулгаха нүхэнүүдые малтаа.

Октябрьска районой ажалшад бултадаа субботнигто хабаадажа, ехэ хүдэлмэри хэбэ.

— Субботнигто хабаадалсагшадай олонхинь шэнэ сэсэрлигэй һуури табяа. Тэрээндээ Бабушкинай нэрэмжэтэ гэһэн нэрэ олгохобди,— гэжэ тус районой коммунальна ажахын таһагые даагша Ц. Д. Цоктоев хөөрэнэ.

Сэсэрлиг болгогдохо гурбан гектарhaa ехэ талмай трактораар элдүүрилэгдэһэн, мододой һуулгагдаха нүхэн малтагдаһан, ябаган харгы асфальтаар хушагдаһан байна. Субботнигто районой 2000-hаа дээшэ ажалшад хабаадаа. Баригдажа байгаа Культурын институдай байшангай баруун таладахи энэ сэсэрлигые В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэр хүрэтэр түгэс бэлэн болгохоор хараалагдана. Мүн энэ үдэр мяхаконсервын комбинадай, мелькомбинадай, модоной заводой, сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд предприятиингаа территори, газаагуурхиие сэбэрлэн шэмэглээ.

Советскэ районой ажалшад һая бии болоһон Илалтын проспектые сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ илангаяа олоороо хабаадалсаа. Эндэ багшанарай, технологическа институдуудай олон студентнэр гаража, модо һуулгаха нүхэнүүдые малтаһан, харгын хоёр талые сэбэрлэлсэһэн байна.

— Манай заводой хүдэлмэришэд бүхы территориео, гоёогоо, газаагуураа плакат, диаграммануудые үлгэлсөө. Заводой хоёр «МАЗ» машина шорой шэрэлгэдэ хабаадалсаба. Заводой газаагуур—шэлэй заводhoo эхилээд, Кировэй нэрэмжэтэ завод хүрэтэрхи зай сүм сэбэрлэгдэә,— гэжэ «Электромашина» заводой парткомой секретарь нүхэр Мильгунов хөөрэнэ.

Иигэжэ городоймнай ажалшад субботнигто эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсан, хотоёо болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаба.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Улаан-Үдын Советскэ районой ажалшад Илалтын проспектдэ.**

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

ИИМЭЛ НААДАН ХҮЛЕЭГДЭҺЭН ЮМ

Үржа үдэшэлэн манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд ээлжээтэ—34-дэхи наадаяа үнгэргэбэ. Владивостогой «Луч» команда манайда айлшаар ерээ. Энэ командые манай городой футболдо дуратайшуул һайн мэдэнэ. Юуб гэхэдэ, «Луч» командын футболистнууд Сибириин, Алас Дурна зүгэй бусад футболистнуудтай адлирхуу намтартан. 1958 ондо «Б» классан бии болоходо, Улаан-Үдын футболистнуудтай түрүү һуури буляалдажа эхилһэн байха. Тэрэ гэһэнһээ хойшо хоёр команда хоорондоо 16 дахин уулзаһан байна. Тиихэдээ «Луч» команда арба дахин шүүһэн, дүрбэн уулзалгадаа тэнсэжэ гараһан байгаа. «Сэлэнгэ» хоёр удаал шүүһэн. Тиимэһээ манай команда бирагүйдэһэн болоно бшуу. Байгша оной июнь һарын һүүл багта «Луч» командада айлшалһан «Сэлэнгэ» талмайн эзэдтэ 2:0 тоотоигоор шүүгдээд бусаа бэлэй. Тиихын хажуугаар «Луч» «А» класста гурбадахи жэлээ наадажа ябана. Наадалгын һайн дүршэлтэй, тохонижоһон команда болоно бшуу. Мүнөөдөө айлшад 32 очкотой, манай командые гурбахан очкогоор ахинхай...

Нааданшье түлэг дундаа орожо, манай футболистнууд Бабурин, Жуйков, Михнов, Изюмцев гэгшэд айлшадай тала руу сүмэрэн добтолбо. «Сэлэнгын» футболистнууд түрилтэеэ һайнаар эмхидхэн, айлшадай хамгаалагшадые тухашаруулаа.

Манай добтологшо Изюмцев табадахяа бүмбэгэ булангhaa сохихоор харайжа ерэбэ. Талмайн зүүн захаhaa сохигдоһон бүмбэгые Бабурин тодожо абаад, Анатолий Михновто дамжуулжархиба. Манай футболистнуудта иигэжэ мэхэлүүлһэн айлшадай вратарь, спортын мастер Полевский түрүүшын бүмбэгэ воротагаймгаа губшуур cooһoo гаргаха баатай болобо. Нааданай эхилһээр хорёод минутын үнгэрөөд байхада, «сэлэнгынхид» тоо нээгээ!

Амжалтаараа зоригжоһон манай футболистнууд айлшадайнгаа тала руу удаа дараа сүмэрэн орожо, «Лучай» хамгаалагшад, вратариие яһала тухашаруулаа. Нааданай түрүүшын хахадай дүүрэхын тэндэ үшөө нэгэ бүмбэгэ айлшадай ворота худар оруулагдаа. Зүгөөр манай добтологшо футболист хамгаалагшадhaa урид бүмбэгэ абаһан байжа, тэрэнь тоодо оробогүй. Хэдэхэн минута амарһанай удаа наадан дахинаа захалжа, айлшад абhaap шанга добтолго эмхидхээ. Арбаад минутын туршада «Сэлэнгын» ворота руу добтолһон байна. Хамгаалагшад Гаврилов, Аккуратов, вратарь Титов хёрхо наринаар, шадамар бэрхээр наадажа, үсэд нэтэрүүгээр добтолһон айлшадаа урагшань табяагүй. Бүмбэгэ абаһан «Сэлэнгын» добтологшод ээлжэлжэ байгаад, талмайн хоёр талаар добтолжо оробо. Изюмцев Бабурин хоёр солбон хурдаар, бэрхээршье наадажа, харагшадай зүгһөө һайшаал, магтаалда хүртөө. Нааданай «жолоо» гартаа абаһан Улаан-Үдын футболистнууд добтолжол ябана. Нэгэ шанга добтолгын үедэ бүмбэгэ абаһан Анатолий Жуйков тэрэнээ айлшадай воротае хүндэлэн сохижорхёо. Бүмбэгын урдаһаа харайжа ерэһэн Изюмцев тэрэниие толгойгоороо гоёор залажа, ворота руу оруулба. Судья энээниинь баһал тоолоогүй. Юуб гэхэдэ, Жуйков линиһээ гараһан бүмбэгэ гэдэргэнь сохиһон байгаа бшуу. Теэд яахаб, нааданай гурим тиимэл ха юм. Нааданшье дүүрэхэ тээшээ болоходонь, айлшад али болохоор эсэргүүсэә. Яахаб теэд, аргань үгы, манай хамгаалга һайн байшоо!

«Сэлэнгын» футболистнууд үшөө нэгэ шанга добтолго хэбэ. Талмайн зүүн захаһаа бүмбэгэ абаһан манай добтологшод айлшадай ворота руу тэрэнээ сохижорхибо. Энэ үеэр айлшадай вратарь, манай добтологшо Анатолий Михнов бүмбэгын хажууда хоюулханаа үлэшоо. Михнов үрдин сохижо, үшөө нэгэ бүмбэгэ айлшадай ворота худар оруулагдаба. Нааданай тоо 2:0. Нааданай дүүрэхын тэндэ — 87-дохи минутын ябажа байхада иигэжэ үшөө нэгэ тоо нэмэбэ. Гоё һайнаар, бэрхээр наадаһан «Сэлэнгын» футболистнууд айлшадаа шүүгээ. Иимэл наадан хүлеэгдэһэн юм гэжэ энэ мэдээсэлэйнгээ түгэсхэлдэ бэшэе. Яахадааб гэхэдэ, манай команда Владивосток городто шүүгдэһэн харюугаа абажа, хоёр очко өөһэдтөө бэшүүлбэ.

Удаадахи наадан октябриин 8-да болохо. Манай «Сэлэнгэ» Шэтын СКА командада айлшалха юм.

Т. БАДМАИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: айлшадай ворота руу түрүүшын бүмбэгэ иимээр сохижо оруулагдаа.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

ВТМ-4—ЭРХИМ МАШИНА

СССР-эй ой модоной промышленностиие шэнэ шэнэ оньһон техникээр хангаха даабаритай Центральна институдай эрдэмтэд тон ехэ ажал хэнэ. Тэдэнэр ойдо модо отолоод таллуулха оньһотой ВТМ-4 гэһэн машина модо шэрэдэг ТДТ-75 тракторай һуури дээрэ зохёобо. Алтайн трактор бүтээдэг завод энэ шэнэ оньһон машина бүтээн гаргаһан байна.

Шэнээр зохёогдоһон тракторые ганса тракторист-оператор жолоодоходоо, халаан соогоо 120 кубометр модо отолжо таллуулха гү, али табан хүнэй хэхэ ажал бүтээхэ аргатай. Тиигэжэ шэнэ оньһон техникэ хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлхэ юм. Ой модоной ажахын хүшэр хүндэ гар ажал сүм оньһожоруулагдахань. Энэ машина манай республикада абтажа, Баргажанай леспромхоздо туршагдаха болоһон байна.

В. СТУПИН.

ТҮРҮҮШЫНХЕЭ

Хориин аймагта Нарон гэжэ хада бии. Тэрэ хадын оройдо телевизионно ретранслятор тодхогдожо, тус аймагай арад зон телевизорэй сэнхир экран дээрэһээ дамжуулга харадаг болонхой. Тэрэ аймагтай хүршэ Хэжэнгэ нютагти тиимэ дамжуулга хүрөөдүй байһан.

Гэбэшье Хэжэнгын Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой Ородой адаг нютагай һууритан зон телевизорэй дамжуулга хаража шадаха аргатай байшоо. Совхозой МТМ-гэй складые даагша Цырендоржи Чимитдоржиев, тэндэхи хонишон Жимбэ Борохитов, Ородой адагай найман жэлэй һургуулиин багша Дугар Раднаев гэгшэд «Рассвет» телевизор абажа, тэрэнэй экран дээрэ Улаан-Үдэһөө болон Москваһаа хэгдэһэн дамжуулгануудые хаража эхилээ. Телевизионно дамжуулга тодо һайнаар харагдана. Тиигэжэ энэ нютагай зон аймаг соогоо анха түрүүлэн телевизор хаража, сэдьхэлээ ханаа.

Хэжэнгынхид телевизор олоороо абажа, тэрэнэй экран дээрэ хэгдэһэн дамжуулгануудые хараха аргатай болобо.

П. ЖАЛСАНОВ.

Уран зурааша Ц. Г. ГАРМАЕВАЙ „Ажалай баатарнууд" гэһэн зурагууд

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Яруунын аймагай Улхасаа нют хинэһэн «Путь социализма» колхозой (мүнөө «Юб совхозой отделени) барилгын бригадые олон жэлд ябаһан Лодой Дымбрылович Батомункуев.**

Мүнөө Лодой Дымбрылович Комсомольско се гүйсэдкомой түрүүлэгшээр хүдэлмэрилнэ.

БААБГАЙ ГЭЖЭ ҺАНААД ЛЭ...

ҮНЭН БОЛОҺОН

Сэлмэг нарата үглөөгүүр. Хадын горхоной шүдэ хаха ташама хүйтэн уһаар нюур гараа угаагаад, сайлаха гэжэ һуубаб. Гэнтэ газаа түр-няр гэжэ, уданшьегүй хоёр аматай буу арадаа үргэлһэн Галанай Дамба омог дорюун орожо ерэн сасуугаа:

— Һамарта гарая. Тэрүү тэрэ уняартан манарһан хангил шулуун мундарганuудай оройдо хүрэхэбди,—гээд, сэнхир огторгойн гүн уруу дүүлиһэн Баргажанай шэлэнүүд тээшэ заажа, бардам янзатайгаар сээжэеэ шааба.

— Арьяатан муухай бартахиин орожо ерээ һаань, амин голоорнь таһа буудахаб! Харахаш даа, нүхэрни!—гэн һайрхажа, минии урдаһаа шогтойгоор эмниинэ.

Үхибүүн багаһаа ой тайга соогуур үлир жэмэс суглуулжа дадашаһан хадаа мүнөөшье арсабагүйб. Үтэр түргэн хубсалжа, хүдэр томо бэетэй Галанай Дамбын хойноһоо дахалдан, нарһан тужын гүн уруу шурган орообобди.

Намарай ой соо номгон, тэнюун даа. Ногоо набшын доогуур улаан таша алирһан хүнэй дура татана. Зээрэг солбон жэрхэ нарһан дээгүүр дүүлин наадана.

— Жэрхэшье жэжэ амитан ха юм даа. Баабгайе баряа һаа, ёһоор лэ байха һэн даа,—гэжэ Галанай Дамба гоёор зугаалжа, нарһанай оройдо һагсалзажа һууһан жэрхые буудахаар забдаба.

Уданшьегүй буугай нээрээн ой тайгые доһолгожо, дариин хүхэ утаан оршон тойрониие бүрхөөбэ. Теэд үноөхи эреэн соохор жэрхэмнай Галанай Дамбые наада барьһан шэнгеэр нэгэ нарһанай оройһоо нүгөөдэдэнь һүрэн, тогтон торонгүй саашалба.

— Һа-һа-һаа. Энэ жэрхэшье һаа доро зүрхэтэй амитан байбал.

— Ах! ты, шолмо! Үнил һалгааха аад, арайл хайрлабаб даа,—гэжэ һэнгэргүйгөөр хэлээд, хоёр амата буугайнгаа сэмгые эльбэнэ.

Тиигэһээр ябатараа хадын хормойдо тулажа ерэбэбди. Сэнхир огторгойн гүн уруу дүүлиһэн хабсагайн оройгоор бүргэдүүд элижэ, хүнэй досоо хүсэл зориг һэргээнэ. Галанай Дамба адар томо бэетэйшье һаа, хангил хадын орой өөдэ солбон түргэнөөр абиржа захалба. Дээшээ дүүлин гараха тума үргэн уужам тала дайда альган дээрэ шэнгеэр харагдажа, хүнэй бодол хүлгөөнэ. Нарһан тужа найган хүүен, нангин дуугаа хүгжэмдэн байба. Намарай сагай тэниглэн энэ байгаали хэды һайхан, түрэл тоонто нютагнай ямар гоёб даа гэжэ бодомжолон һуутарни мүнөөхи Галанайм Дамба абиртаһан ядуу хоолойгоор:

— Нүх-а-ар! Эндэ дүтэ баабгай бии. Харыш тэрэ шулуун дээрэхи һамарнуудые,— гээд шэшэрһэн гарнуудаараа зааба. Шулуун дээрэ үнэхөөрөө һамар яһала ехээр суглуулагдаһан аад, үлир жэмэсэй ногоон намаан түйбэгдэһэн байба.

Оршон тойрон абяа шэмээгүй. Хэрбээ баабгайн дүтэ ойгуур ябаа һаа, хуурай мүшэр хухаржа, абяа шэмээн гараха бэлэй гэжэ бодомжолон, дүтын хушада ошожо ябатарам, зэбүүн муухай хашхараан ойрохоно соностожо, нарһан тужые сууряатуулба.

Шэхэндэ хажар абяа даа миниишье нюрга ру даахадал гэбэ. Түргэн нүхэрөө харахадам, тэр аматаяа унаһан юумэ, бурьюулан хады уруудан ябаба гээшэ. Юушье хэ ойлгожо ядан, үноохи томо хуша дороо гүйж Сэхэ дээрэм бишыхан уйлахань соностобо. Га лыһэндээ дээшээ үлын Хушын үдхэн намаа соо ехэ нюдэтэй шара шубу амархан һуужа һууба. М даһаа хүйтэн нюдөөр тэр улам ууртайгаар хашхар

«Ойн хара зольбо! Ш айлгажа һуугаа ха ю хэнэй һүүхирһэниие хү ходоо баясан хүхижэ, нү хойноһоо буужа ерээ бо

Арьяатан баабгайе лоорнь таһа буудаха. хү хэрни унаһан модоной шурган гараад табилуу адхашье һамар түүнгүй, ма гэртээ хүрэжэ ерээ б

К. ЖАМЬ

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

Конголез арадта бэлэг

БРАЗЗАВИЛЬ. ТАСС-ай корр. В. Райкерус иигэжэ мэдээсэнэ: Конгын (Браззавиль) правительствада, арадта Советскэ правительствын бэлэг болгон, 50 һууритай турбовинтова «АН-24» самолёт дамжуулан үгэлгын баяр ёһолол Майа-Майа гэжэ агаарай-сэрэгэй баазада октябриин 2-то болоо.

Ленинскэ үдэрнүүдтэ бэлэдхэл

КАРАЧИ. (ТАСС). «Ленин — социалис революциин агуу ехэ вождь мүн» гэһэн гаршагтай статьяе Пакистанай «Дейли Ньюс» гэжэ газетэ октябриин 3-да толилбо. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойдо бэлдэлгэтэй дашарамдуулан, нютагай авторнуудай бэшэһэн хэдэн олон статьянууд дэлхэйн пролетариадай вождиин ажаябадал ба ажал ябуулгатай, Октябриин революциин агуу ехэ туйлалтануудтай, дэлхэй дээрэхи хүдэлмэришэн ба таряашанай түрүүшын гүрэнэй асари ехэ амжалтануудтай пакистан уншагшадые бүри һайнаар танилсуулха байна.

Коммунистнуудай кандидадууд һунгалтада хабаадалсаха

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Миннесота штадта президентын һунгалтада Коммунис партиин кандидадуудай хабаадалсалгада һаад ушаруулха гэһэн штадай засагаархидай һэдэлгэнүүд буруу һуроо. Штадай һунгуулиин бюллетеньдэ США-гай Коммунис партиин кандидадуудые оруулхые хориһон «Коммунис ябуулгые хинаха» хуули гэдэгэй үндэһөөр хорилтые ниислэл Сент-Пол городой федеральна сүүд буруушаагаа.

Коммунис парти президентын һунгалтада орон доторoo 28-дахи жэл хабаадалсаагүй юм. Президентын тушаалда Коммунис партиһаа Шарле Митчелл, вице-президентын тушаалда Майкл Загарелл дэбжүүлэгдэһэн байна.

Туһаламжын түлөө баясхалан

РИМ. (ТАСС). «1964 оной сентябриин 25-да Мозамбигые сүлөөлхын түлөө дайн байлдаа эхилхэдээ бидэнэр оройдоол 250—300 сэрэгшэд байгаа һэмди. Мүнөө эрхэ сүлөөгэй түлөө 15.000 хүн тэмсэнэ» гээд Мозамбигые сүлөөлхэ фронтын (Фрелино) түрүүлэгшэ Эдуардо Мондлане мэдүүлээ.

Эдэ жэлнүүдэй турша соо Португалийн хэдэ мянган солдат хүлһөө буулгагдаа, 800 мянган хүн зонтой ороной хойто талын Ньяса ба Кабу Делгаду гэжэ хоёр провинци үнэндөө сүлөөлэгдэнхэй гээд «Унита» газетэдэ интервью үгэхэдөө Мондлане мэдээсээ. Мозамбигай баруун-хойто таладахи Тете провинциие сүлөөлхын түлөө хоёрдохи фронт мүнөө нээгдээ.

Эрхэ сүлөөгэй түлөө арадай тэмсэлшэдтэ туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ Союзда, бүхы социалис оронуудта, Алжир, Танзани болон бусад оронуудта Эдуардо Мондлане баясхалан хүргөө.

Дуунай түлөө үрдилдөөн

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США-haa Урда Вьетнамда байдаг хори мянган граждан хүн зоной дэмжэлгые «эмхидхэхын» тулада һунгуулиин урда тээхи кампани үнгэргэхэ штабквартирые Сайгондо республиканска партиһаа президентын тушаалда кандидат Ричард Никсонэй тала баригшад байгуулаа.

Лаосто буудуулан унаба

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаосой Самнеа провинцида патриотическа зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд сентябриин 22-то американ сэрэгэй хоёр самолёдые буудажа унагаагаа гээд, Патет-Лаогой Каосан агентствын дамжуулгада үндэһэлэн, ВИА агентство мэдээсэнэ. Тиимэ болохолоороо, Лаосто хамта дээрээ 836 американ самолёт буудуулан унагаагдаа.

АМЕРИКАН ХЭБЛЭЛЭЙ ҺАНАМЖА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хэлэһэн үгые американ хэблэл ехээр һонирхоһон байна.

Совет министрэй түбшэн даруугаар, таатайгаар үгэ хэлэһые газетэнүүд тэмдэглэнэ.

«Буу зэбсэг хуряалга дэлхэй дээрэ таарамжатай һайн эрхэ байдал тогтоохо гэжэ совет министр Генеральна Ассамблейдэ дурадхаа» гээд «Нью-Йорк таймс» газетын шэнжэлэгшэ Дрю Миддлтон мэдээсээ.

Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые болюулха, буу зэбсэг хуряаха зарим хойшолуулашагүй асуудалнуудаар СССР-эй правительствын меморандумда А. А. Громыко анхарал хандуулаа гээд Миддлтон онсолон тэмдэглээ. Зүүн Европодохи коммунис хании нэгэдэлые һуларуулха гэһэн ямар нэгэн һэдэлгэнүүдые оромнай тэбшэжэ шадахагүй гээд совет министр хэлэһэн байна.

А. А. Громыкын хэлэһэн үгэ харилсаа холбоо байгуулха уряа болоно гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетын шэнжэлэгшэ тоолоно.

ДРВ-дэ эсэргүүгээр Холбоото Штадуудай хэдэг бомбодолгонуудые, бусад сэрэгэй ябуулгануудые хүсэдөөр, үгэ дуугүйгөөр болюулха гээшэ Вьетнамда амгалан байдал тогтоохо түрүүшын алхам болоно гэжэ ми нистр мэдүүлээ гээд Ми шэнэ.

А. А. Громыкын хэлэһэн тай байһые, США-гай гүрэ тариин хэлэһэн үгын «хүй най» шэнжэтэй байһые нют жэлэгшэд ойлгожо ядаагүй

СЭРЭГЭЙ БҮЛЭГЭЙ ЗА

АФИНА. (ТАСС). Афины засагаархид демократида ха декредые батлан абаа. Зас дэ тааруугүй бүхы холбоо ганизацинуудые, политичес нуудые, кооперативна н дые, бусадшье эмхинүүдые хорихо эрхэ правитель хуули олгоно. Иимэ органи дай эд зөөри гүрэнэй мэдэ хэ ёһотой.

Шэнэ декрет хуушанай ческэ партинууд болон ор нуудта эсэргүүгээр зорю дээрэһээ, тэдэнэй элитэр хэхэ эрхэ сүлөөень хаһана.

Урда Вьетнамдахи дайн бай

ЛОНДОН. (ТАСС). Сайгон горючай складые Урда Вьетн риодууд октябриин 4-дэ ра дээр буудаа. Данангһаа бару шаа хорин долоон километр американ сэрэгүүдэй лагери рэлгын армиин сэрэгшэд ок 3-най үдэшэ миномёдуудаа гээд Рейтер агентствын корре Сайгонһоо мэдээсэнэ.

Эхир зургаан үхибүүд

ЛОНДОН. Октябриин 3. (ТАСС). Бирмингем хотын нарайлалгын байшанда нютагай нэгэ эхэнэр дүрбэн басага, хоёр хүбүү түрэбэ. Нэгэ басаганиинь гараһанайнгаа хойно удангүй үхэшоо. Зургаан үхибүү эхирлэһэн ушар Англида түрүүшынхеэ үзэгдэбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Совет багша» гэһэн түрүү бэшэг. Сабшалан һайжаруулха һара үнгэргэлгын асуудалаар А. Дериглазовай корреспонденци. Совет-чехословак коммюнике. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Үйлэдбэри ба кадрнууд» гэһэн гаршаг доро А. Андрусенкын статья. Түрэл орон доторнай. «Мүрэн дээрэ» гэһэн К. Карнышевай репортаж. ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ А. А. Громыкын хэлэһэн үгэ.

Гурбадахи хуудаһанда: Багшанарай үдэртэ зорюулагдаһан тусхай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ А. А. Громыкын хэлэһэн үгын түгэсхэл. Спортын һонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

12 часhaa «На графских развалинах» гэһэн уран һайханай фильм. 18 часhaa «Мүнөөдэр багшанарай һайндэр». 19 час 20 минутаhaa концерт. 19 час 55 минутаhaa дамжуулгын программа, сагай уларил. 20 часhaa һүниин ноль час 30 минута хүрэтэр Москваhaa дамжуулга. 20 часhaa хоккей. Эндэ хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөндэ ЦСКА, «Крылья Советов» командануудай хоорондо болоһон наадан харуулагдаха. 22 час 10 минутаhaa «Мүнөөдэр багшанарай һайндэр» гэһэн телевизионно календарь. 22 час 40 минутаhaa «Мир социализма» гэһэн дамжуулга. 23 час 10 минутаhaa үнгэтэ телевидениин программа.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМ

Манай адрес, телефонуу

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54 приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6 отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности строительства—61-35, советского строительства и быта—6 культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, маши бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-01985. Зак. № 1029.